

Dimičeva 9 ☒ SI – 1000 Ljubljana ☒ tel.: (01) 4300 557, 4300 558 ☒ e-naslov: info@bralnaznacka.si

mag. Tilka Jamnik, 22. 8. 2022

e- naslov: tilka.jamnik@bralnaznacka.si

MEDGENERACIJSKO BRANJE MLADINSKIH KNJIG (MG BRANJE) v šolskem letu 2021/2022, končno poročilo¹

V šolskem letu 2021/2022 je projekt potekal **osmič, tretje šolsko leto** v posebnih pogojih zaradi pandemije covid-19. Pri Društvu Bralna značka Slovenije – ZPMS smo namreč projekt **MEDGENERACIJSKO BRANJE MLADINSKIH KNJIG** (kratko: MG branje) v sodelovanju z Javno agencijo za knjigo RS osnovali v šolskem letu 2014/2015. Tudi v tem šolskem letu sta knjige prispevala predvsem Bralna značka (iz zbirke Zlata bralka/zlati bralec) in JAK (iz projekta Rastem s knjigo), toda tudi slovenske založbe s svojimi darovi: Beletrina, Družina, Grlica, Hart, Knjižna zadruga, Malinc, Mladinska knjiga, Morfemplus, KUD Sodobnost International, Zala.

Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS, ki organizacijsko vodi projekt, se iskreno zahvaljuje vsem, ki kakorkoli sodelujete v projektu: 36 koordinatoricam in enemu koordinatorju, ki vodijo bralne skupine; drugim mentoricam in mentorju branja; vsem mladim in odraslim bralcem (in poslušalcem!), vodstvom OŠ, vrtcev, splošnih knjižnic, domov starejših idr.; tudi gostujočim avtorjem in drugim gostom. Res vsem iskrena **HVALA!**

Tudi v poročilih v tem šolskem letu je zaobjeta izjemno bogata praksa MG bralnih srečanj in zadovoljstvo vseh udeležencev, tako mladih kot odraslih. 😊

Kaj vse je zbrano v tem končnem poročilu:

- I. Število bralnih skupin, število mladih in odraslih bralcev
- II. Knjige, ki so jih brali v 37 MG bralnih skupinah
- III. Mnenja mladih in odraslih bralcev o prebranih knjigah
- IV. Nekaj ugotovitev (koordinatoric in koordinatorja bralnih skupin ter vodje MG projekta)

¹ Poročilo o MG branju v šolskem letu 2021/2022 je osnovano na podlagi poročil vseh 37 skupin, ki so jih koordinatorice in en koordinator poslali po izvedenih bralnih srečanjih.

I. Število bralnih skupin, število mladih in odraslih bralcev (Preglednica 1)

V šolskem letu 2021/2022 je v projektu MG branja sodelovalo **37 skupin**, ki so izvedle **106 srečanj**. Rezultate v tem šolskem letu lahko primerjamo kvečjemu s tistimi iz predlanskega šolskega leta 2019/2020, ko se je začela pandemija: letos so sicer tri bralne skupine manj, toda izvedle so enako število srečanj. Izrazito se je povečalo število mladih bralcev; teh je v vseh letih MG projekta največ (nadaljnji pregled podatkov bo pokazal, da gre za prirast mlajših učencev OŠ in celo vrtčevskih otrok); število odraslih bralcev je spet približno enako kot v šolskem letu 2019/2020 (po močnem upadu v prvem letu Covid-a so se torej vrnil); skupno število vseh sodelujočih bralcev pa se je zelo približalo številu sodelujočih v dveh najbolj uspešnih šolskih letih (2021/2022: 1967 bralcev; 2018/2019: 2155 bralcev; 2017/2018: 2051 bralcev).

Preglednica 1: Primerjava števila skupin, njihovih srečanj ter števila prebranih knjig v šol. letih 2014/2015, 2015/2016, 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021 in 2021/2022.

Šolsko leto	Število skupin	Število srečanj	Število knjig mladi bralci	Število knjig odrasli bralci	Število knjig skupaj
2014/2015	11	50	341	437	778
2015/2016	21 (91 % porast)	72 (44 % porast)	604 (77 % porast)	652 (49 % porast)	1256 (62 % porast)
2016/2017	30 (43 % porast)	104 (44 % porast)	825 (37 % porast)	850 (30 % porast)	1675 (33 % porast)
2017/2018	45 (50 % porast)	136 (31 % porast)	1028 (25 % porast)	1023 (20 % porast)	2051 (22 % porast)
2018/2019	44	143 (5 % porast)	1078 (5 % porast)	1077 (5 % porast)	2155 (5 % porast)
2019/2020	40 (9 % upad)	105 (27 % upad)	948 (13 % upad)	734 (32 % upad)	1682 (22 % upad)
2020/2021	39 (3 % upad)	84 (20 % upad)	689 (27 % upad)	537 (27 % upad)	1226 (27 % upad)
2018/2019	(11 % upad)	(41 % upad)	(36 % upad)	(50 % upad)	(43 % upad)
2021/2022	37²	106	1239	728	1967

² V tem šolskem letu se je v MG projekt javilo le 32 skupin in tem smo poslali vsega skupaj 830 izvodov knjig. Toda – po dvoletnem odmoru zaradi pandemije – se je vrnilo nekaj starejših skupin. Videti je tudi, da so skupine

Koliko srečanj so izvedle posamezne skupine, pa je videti v preglednici 2. Povprečno je vsaka skupina izvedla manj kot tri srečanja (2,86). V večini primerov gre res za (več ali manj) stalne skupine, ki se srečuje ob posameznih literarnih delih. Toda med njimi je tudi nekaj šol, ki spodbujajo branje v različnih skupinah bralcev, predvsem različno starih mladih bralcev (npr. OŠ Polje), nadalje so primeri, ko učenke berejo mlajšim otrokom v vrtcu (npr. OŠ Juršinci, OŠ Starše), učenci pripravijo literarno srečanje v domu starejših (npr. OŠ Prevalje); v šolah s prilagojenim učnim programom pa berejo vsi učenci s podporo svojih vzgojiteljic in delno tudi staršev (DOŠ II Lendava, v CVIU-Velenje) in ponekod tudi skoraj skozi vse šolsko leto (in branje intenzivno povezujejo z drugimi dejavnostmi, npr. POŠ Cvetka Golarja Ljutomer).

Preglednica 2: V šolskem letu 2021/2022 je 37 skupin izvedlo 106 srečanj:

Po 1 srečanje: 11 skupin:

OŠ Adama Bohoriča Brestanica (Katja Zorčič)
OŠ Cirkovce (Jerneja Kuraj)
OŠ Črni vrh (Jana Peternel)
OŠ Horjul (Polona Končar)
OŠ Antona Žnidaršiča Ilirska Bistrica (Gabriela B. Blokar in Mateja Kosič)
OŠ Pesnica (Jasna Bačani)
OŠ Kajetana Koviča Poljčane (Polona Bornšek)
OŠ A. T. Linhartar Radovljica (Alenka Vurnik)
OŠ Šmartno v Tuhinju (Olga Drolc) (= na splošno, tudi z našimi knjigami)
Mestna knjižnica Kranj (Damjana Mustar) (= na splošno, tudi z našimi knjigami)
Srednja zdravstvena in kozmetična šola Celje (Suzana Kastelic) (= na splošno, tudi z našimi knjigami)

Po 2 srečanja 8 skupin:

OŠ Artiče (Mateja Jankovič Čurič)
SIC Brežice (Patricija Rudolf)
OŠ Gornji Petrovci (Breda Kerčmar)
OŠ Juršinci (Sabina Lenart)
OŠ Pohorskega bataljona Oplotnica (Vida Javornik)
OŠ Pod goro Slovenske Konjice (Maja Olup)
OŠ Starše (Leonida Babič)
Srednja trgovska šola Ljubljana (Peter Štampar)

Po 3 srečanja 6 skupin:

OŠ Hajdina (Tatjana Lukovnjak)
DOŠ II Lendava (Manuela Sabo) (= 3 bralna srečanja vseh skupin v DOŠ)
Knjižnica Daneta Zajca Moravče (Larisa Novak)
Gimnazija Murska Sobota (Milena Zelko, Tadeja Filo, Boža Ivanuša Trajbarič, Suzana Jakoša)
OŠ XIV. divizije Senovo (Simona Šoštar)
OŠ Šempas (Irena Lipičar Komel)

imele v zalogi nekaj »naših« knjig iz prejšnjih let, poleg tega so si nekatere skupine začele izposojati knjige tudi v knjižnici idr.

Dimičeva 9 ☒ SI – 1000 Ljubljana ☒ tel.: (01) 4300 557, 4300 558 ☒ e-naslov: info@bralnaznacka.si

Po 4 srečanja 7 skupin:

OŠ Bršljin (Maja Femc)
OŠ Gorje (Biserka Lazar)
OŠ Pivka (Tanja Marušič)
OŠ Franja Goloba Prevalje (Mojca Pungartnik)
CVIU-Velenje Velenje (Biljana Horvat, Veronika Furlan)
OŠ Veliki Gaber (Tanja Korošec)
OŠ Vinica (Barbara Stuhne Vuk)

Po 5 srečanj: 2 skupini

OŠ Dolenjske Toplice (Marija Andrejčič)
OŠ Vide Pregarc Ljubljana (Tina Pajnik)

6 srečanj: 1 skupina

REALKA, Rogaška Slatina (Jasna Colnerič, s. p.)

8 srečanj: 1 skupina (= vse skupine v POŠ, vse šolsko leto)

POŠ Cvetka Golarja Ljutomer, 8 skupin
(Marija Kašič, Tamara Jerič Miholič, Simona Prša, Nina Štuhec, Alenka Tancoš, Suzana Vaupotič, Nataša Magdič Kukolj, Nelica Petek, Karmen Dervarič, Vida Tivadar, Metka Prelog, k. g.).

9 srečanj: 1 skupina

OŠ Polje (Mateja Drnovšek Zvonar)

Ker so bralne skupine v projektu različne in delajo na različne načine, je vse podatke pravzaprav težko primerjati. Nakazujejo pa trende: v tem šolskem letu gre zagotovo za porast števila bralcev, česar smo vsi lahko zelo veseli! Med njimi so tudi le poslušalci (otroci v vrtcih in večina varovancev v domovih starejših). Naše štetje tudi ne obsega vseh »skritih« bralcev in poslušalcev, ki so le prisostvovali bralnemu srečanju prek Zoom-a, v katerih so aktivno sodelovali otroci in starši.

Povečanje števila udeležencev v MG projektu je razveseljivo, prav tako dejstvo, da se je povečalo število mlajših bralcev in celo poslušalcev. Toda tako se del projekta spreminja v spodbujanje družinskega branja. K temu pa niso prispevala le bralna srečanja na daljavo, ampak tudi prizadevanja nekaterih mentoric, ki so spodbude iz MG projekta razširile na mlajše učence na OŠ oz. na vse učence v POŠ in ne nazadnje tudi ponudba knjig Društva Bralna značka Slovenije - ZPMS, ki nudi tudi knjige za mlajše bralce, to je slikanice iz zbirke prvošolcem in tiste, ki so jih za projekt darovale nekatere slovenske založbe.

Ob snovanju (leta 2014/2015) smo s projektom želeli ob branju mladinskih knjig povezati skupine mladih bralcev 3. triletja OŠ in iz srednjih šol ter odrasle bralce na isti šoli, v bližnji splošni knjižnici, v domačem kraju ipd. Knjige sta prispevala Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS (iz projekta »Zlata bralka, zlati bralec«) in Javna agencija za knjigo RS (iz projekta »Rastem s knjigo« za 7. razred OŠ in 1. letnik SS). Osrednja cilja projekta sta bila: več branja oz. več bralcev in več medgeneracijskega povezovanja oz. medsebojnega razumevanja.

Medtem ko osrednja cilja ostajata, se je pa praksa MG projekta – kot rečeno, predvsem zaradi ponudbe knjig za mlajše bralce in izvedbe bralnih srečanj na daljavo – tako razširila, da so zdaj v projektu mladi bralci iz vseh razredov OŠ, pa vendar še vedno največ iz 3. triletja oz. iz 6. do 8. razreda; zelo malo je srednješolcev; zato pa precej otrok iz vrtcev (berejo jim učenke OŠ); odrasli bralci pa so učitelji in profesorji, knjižničarji, starši, člani bralnih klubov v kraju (v večini gre za starejše bralke in bralce), varovanci domov za starejše, med katerimi so nekateri bralci, večina pa poslušalci (berejo jim učenke in učenci OŠ).

Med mladimi je predvsem več mlajših bralcev, ker je šlo pri nekaterih srečanjih na daljavo v resnici za družinsko branje. Več je bilo tudi povezovanja med različno starimi učenci na OŠ, na šolah s prilagojenim programom (3 x) s pomočjo odraslih berejo vsi učenci idr. Opaziti je tudi nekaj več povezovanja z drugimi bralnimi projekti, npr. z Rastem s knjigo, Branje ne pozna meja, z domačim branjem, bralno značko idr. V tem šolskem letu je bilo zaznati tudi praznovanje 100. obletnice rojstva Ele Peroci, saj je več skupin bralo njene pravljice in prav zato se nam je pridružilo tudi izobraževalno podjetje Realka iz Rogaške Slatine.

II. Knjige, ki so jih brali v 37 MG bralnih skupinah

V Preglednici 3 je videti, da je nekaj skupin v 47 bralnih srečanjih bralo ista dela oz. 16 literarnih del je takšnih, da so jih brali v dveh, treh, štirih ali petih skupinah; gre za novejšje knjige iz ponudbe Bralne značke in Javne agencije za knjigo ter novejši darove slovenskih založb. 59 bralnih srečanj pa je bilo izvedenih ob 59 različnih literarnih delih (ali celo skupini več del): to so dela iz naše starejše ponudbe knjig Bralne značke, JAK-a in slovenskih založb ali pa skupine posegajo po naslovih izven naše ponudbe, bodisi, ker je ta že izčrpana (velja predvsem za skupine oz. njihove koordinatorice, ki že vsa leta sodelujejo v projektu), bodisi prisluhnejo željam svojih bralcev. Dovoljšnje število izvodov istega naslova ponavadi pridobijo neodvisno od Bralne značke v samostojnem sodelovanju s splošnimi knjižnicami ali celo založbami.

V prvih letih so vsi udeleženci MG projekta lahko obdržali izvod knjige vsakega dela, ki so ga brali v skupini. Zdaj običajno dobijo v dar le po en naslov. Razveseljivo je, da število bralcev zaradi manjše ponudbe knjig ni upadlo. Vprašanje pa je, če to ni morda eden od razlogov, da je malo upadlo število bralnih skupin.

Tretjina bralnih srečanj je potekala ob branju in pogovoru o slikanicah, knjigah za bralce v 1. triletju OŠ. Dve tretjini pa ob knjigah predvsem za bralce v 3. triletju in srednješolce; med njimi je sedem (7) srečanj potekalo ob knjigah za odrasle, osem (8) srečanj ob pesniških zbirkah, tri (3) srečanja ob stripu in le eno (1) srečanje s poučno knjigo. Dobrih 80 % naslovov je izvorno slovenskih, slabih 20 % pa je prevodov. Občasno v kakšni bralni skupini berejo več del istega avtorja (še posebej, če ga povabijo na obisk), več različnih pesniških zbirk, več basni idr., ali pa več knjig na isto temo, osebnost idr. (npr. o Almi Karlin, grški mitologiji idr.).

Tri srečanja so bila uvodna, splošna o branju in MG projektu, na dveh srečanjih pa so bralci predstavljali svoje najljubše knjige.

Preglednica 3: Knjige, ki so jih brali v 37 medgeneracijskih skupinah, šol. leto 2021/2022³

Štev. skupin	Naslov knjige	Število bralcev		
		mladi	odrasli	skupaj
5 x	Tone Partljič: Partljic.doc	84	46	130
4 x	Igor Karlovšek: Preživetje	58	47	105
3 x	Svetlana Makarovič: Škrat Kuzma dobi nagrado	15	17	32
3 x	Andrej Rozman: Pesmi iz galerije	31	39	70
3 x	Andrej Rozman: Živalska kmetija	16	24	40
3 x	Janja Vidmar: Elvis Škorc, genialni štor	26	13	39
3 x	Goran Vojnovič: Jugoslavija, moja dežela	19	17	36
2 x	Cvetka Bevc: Desetka	5	10	15
2 x	Mate Dolenc: Kako dolg je čas	8	9	17
2 x	Dunja Jogan: Srečkov kovček	24	11	35
2 x	Nataša Konc Lorenzutti: Gremo mi v tri krasne	31	7	38
2 x	Majda Koren: Nace in Rudi & Lipe	30	15	45
2 x	Ida Mlakar Črnič: Kako sta Bibi in Gusti sipala srečo	24	20	44
2 x	Vinko Möderndorfer: Jaz sem Andrej	12	4	16
2 x	Marjana Moškrič: Sanje o belem štrpedu	47	19	66
2 x	Suzana Tratnik: Noben glas	17	14	31
2 x	»MOJA NAJ KNJIGA«	17	12	29
3 x	UVODNO SREČANJE	41	40	81
	Jay Asher: 13 razlogov	1	5	6
	Luigi Ballerini: Mira ve vse	12	7	19
	Mojiceja Bonte: O graščaku, ki je za knjigo prodal svoj grad	10	2	12
	Mojiceja Bonte Podgoršek: Lešnik je moj	14	1	15
	Magda Brol: Nekoč je bil... pingvin	9	4	13
	Stephen Chbosky: Charliejev svet	2	3	5
	Berlie Doherty: Abela	8	6	14
	Anna Gavalda: 35 kil upanja	9	5	14
	Fabio Geda: V morju so krokodili	1	3	4
	Brata Grimm: Rdeča kapica	5	2	7
	Lučka Kajfež Bogataj: Planet, ki ne raste	11	17	28
	Arnfinn Kolerud: Milijonček za prijaznost	20	5	25
	Srečko Kosovel - Barž ☒ kons	14	3	17

³ Številke o prebranih izvodih nikakor ne pomenijo priljubljenosti knjig, ker so odvisne predvsem od zaloge določenega naslova, od števila prisotnih na bralnem srečanju idr. Priljubljenost je zaslutiti v vsebinskem pregledu poročil.

Marko Kravos, Hiša selivka, La casa migrante	9	4	13
Feri Lainšček: Mislice	5	14	19
Urša Lamut: Kje je pismo za dobrega moža	6	2	8
Svetlana Makarovič: Veveriček posebne sorte; France Prešeren: Povodni mož	12	1	13
Svetlana Makarovič: Škrat Kuzma dobi nagrado in o švedski pravljici Juha iz žeblja	8	7	15
Neža Maurer: Nekaj zelo zelo lepega	5	9	14
Nina Mav Hrovat: Ozimnica	9	4	13
Miha Mazzini: Zvezde vabijo	2	6	8
Rosemary McCarney: Vsak dan je Malanin dan	13	11	24
Ida Mlakar Črnič: Ko hiše zaplešejo	8	1	9
Vinko Möderndorfer: Kot v filmu	11	8	19
Vinko Möderndorfer: Kit na plaži	6	5	11
Različna mladinska dela Vinka Möderndorferja	18	5	23
Desa Muck: Lažniva Suzi	6	9	15
R. J. Palacio: zbirka Čudo	5	5	10
Tone Partljič: Hotel sem prijeti sonce		5	5
Tone Partljič: več črtic iz knjig Hotel sem prijeti sonce, Slišal sem, kako trava raste in General	8	25	33
Ela Peroci: Muca copatarica	9	8	17
Ela Peroci: Nina v čudežni deželi	2	2	4
Ela Peroci: Moj dežnik je lahko balon	5	9	14
Marcus Pfister: Mavrična ribica, na pomoč!	6	11	17
Aleksandra Pinterič: Hanina božična želja	63	10	73
Terry Prachett: Miceni svobodni možje	15	4	19
Slavko Pregl: Geniji v dolgih hlačah	4	3	7
Rick Riordan: Tat strele	18	2	20
Andrej Rozman: Izbrane rozine v akciji	11	11	22
Antoine de Saint-Exupéry: Mali princ, A. G. Roemmers: Vrnitev mladega princa	7	12	19
Cvetka Sokolov: Kar ne ubije	15	5	20
Ivan Tavčar: Med gorami	10	3	13
Ruth Tormo: Brez črtne kode	14	7	21
Janja Vidmar: Debeluška	8	5	13
Janja Vidmar: Kebarie, Ta slavna Nuška	15	4	19
Vidmar, Pulko: Otroci sveta	6	5	11
Grigor Vitez: Zrcalce	24	2	26
Prežihov Voranc: Solzice	11	4	15
Ivan Zorec: Iz nižav in težav	17	14	31
Patxi Zubizarreta: Usoa, prišla si kot ptica	15	3	18

	H.C. Andersen: Deklica z vžigalicami; Svetlana Makarovič: Zajčkovno leto; Jonathan Emmett: Diamant na snegu; Ela Peroci: Nina v čudežni deželi.	9	1	10
	Jasna Branka Staman: Buča debeluča; Cvetka Sokolov: Buuu; Svetlana Makarovič: Zajčkovno leto.	4	3	7
	Igor Karlovšek: Preživetje; Lučka Kajfež Bogataj: Planet, ki ne raste; Tone Partljič: Partljič.doc	14	1	15
	Milan Dekleva: Mala Alma na veliki poti; Alma Karlin: Modri mesec; Enciklopedija Slovenije	10	2	12
	pesmi iz različnih pesniških zbirk: Niko Grafenauer: Skrivnosti, Barbara Gregorič Gorenc: Z roko v roki, Saša Vegri: To niso pesmi za otroke ali kako se dela otroke, Boris A. Novak: Blabla – pesmi in igre za male in velike tigre.	9	3	12
	Poezija in ustvarjanje blackout poezije	8	3	11
	pravlјice in zgodbe, ki se nanašajo na VIZ delo v vrtcu, pravlјice pred počitkom	125	27	152
	basni in kamišibaj	16	5	21
	različni overcross in romani za odrasle	2	9	11
SKUPAJ	47 srečanj: nekaj skupin je bralo iste knjige 59 srečanj: na vsakem srečanju drug(i) naslov(i) knjig	1239	728	1967

III. Mnenja mladih in odraslih bralcev o prebranih knjigah

Mnenja bralcev so povzetki, še pogosteje pa kar odlomki iz poročil koordinatorjev, in to namenoma, da je čutiti različnost, izvornost ... in vzdušje v posameznih skupinah. Poleg mnenj o knjigah boste našli tudi različne oblike dela v bralnih skupinah. Gre za bogato navdušujočo prakso, ki nudi celo vrsto spodbud in idej za spodbujanje branja. 😊

Knjige, ki so jih brali v več skupinah

5 x Tone Partljič: Partljic.doc

(1) Mladi so knjigo prebirali skupaj s starši doma. Nato so literarno poustvarjali, pripravili zgodbe in jih predstavili s pomočjo butaja⁴. Knjiga jim je bila zelo všeč, avtorja smo povabili medse in učenci so imeli zanj ogromno vprašanj. (Nekakšna zaključna prireditev z avtorjem na obisku.)

(2) Mladi: Najbolj so se zabavali ob zgodbi Zizek; presenetilo jih je, da je Partljičeva mama kot otrok šla živeti »h kar eni teti«. Odrasli: najbolj jih je ganila zgodba »Tetica, jaz sem te zdaj prišla« - vsi so imeli solzne oči; nekateri odrasli so prebrali tudi druge Partljičeve knjige: mnoge je prepričala knjiga »Sebastijan in most«; dotaknili smo se tudi knjige »Ljudje z otoka«, saj veliko naših domačinov letuje na otoku Lošinj in poznajo tudi otok Silba.

Koordinatorica: kot dobra praksa se vedno znova izkaže knjiga z več kratkimi zgodbami/odlomki, saj tako vsakdo najde zgodbo, ki se ga dotakne na nek način. Gospoda Partljiča sem povabila na srečanje na Zoom-u; po eni strani je bilo to dobro in navdihujoče, saj so ga bralci tudi »osebno« spoznali in lahko kaj vprašali, po drugi strani pa je g. Partljič zelo zgovoren in ga hitro zanese »s poti«, čas pa teče ...

(3) Koordinatorica: Dogodek je bil zelo uspešno izpeljan – skupaj z učenci smo sproščeno kramljali ter odstirali življenje iz preteklosti. Ob tem smo doživljali pestro paleto čustev, ki jo lahko nudi le kakovostna literatura. Zbirka se mi zdi odlično izhodišče za medgeneracijsko povezovanje.

(4) Knjiga je vse odrasle navdušila, mlade bralce pa ne, ampak upamo, upamo, da jih še bo; pogovarjali so se o življenju nekoč in danes, o najljubših zgodbah iz zbirke, za zaključek pa so udeleženci napisali nekaj spodbud, zakaj poseči po knjigi, ki jih bodo obesili na oglasno desko knjižnice ter tako priporočili ostalim na šoli.

(5) Koordinatorica v POŠ: učenci so zgodbe z zanimanjem poslušali in se ob tem nasmejali. Presenetili so, saj so se zelo hitro poistovetili z avtorjem in njegovo zgodbo. Začeli so pripovedovati o svojih otroških željah, ki so se izkazale za neuresničljive.

4 x Igor Karlovšek: Preživetje

(1) Mladi in odrasli so se pogovarjali ob teh iztočnicah: Kaj te je najbolj pritegnilo? Kaj bi izpostavil/a? Sklop vprašanj o odnosih v družini: Kakšen odnos ima Simon z očetom in kakšen z mamo? Zakaj se odnosi med starši razlikujejo? Je v tvoji družini podobno? Sklop vprašanj o značajskih lastnostih književnih oseb. Sklop vprašanj o usklajevanju športnega/kulturnega statusa in šolskih obveznosti: Ali sta si Simon in Petra v čem podobna?

⁴ Miniaturni oder v obliki lesenega okvirja z ilustracijami za pripovedovanje zgodb, po izvoru iz Japonske.

Kakšen status bi jima lahko podelili v šoli? Je zaradi teh statusov učencem kaj lažje ali težje? Kako to vpliva na šolsko delo in življenje nasploh? Sklop vprašanj o izzivih: Kakšen se ti zdi Simonov izziv? Je pomembno v življenju imeti izzive? Kaj bi bil tvoj izziv v naslednjih letih (bližnja ali daljna prihodnost)? Sklop vprašanj o preživetju v naravi: Kaj si novega izvedel o bivanju v naravi? Česa bi tebe bilo strah? Katere sposobnosti in spretnosti bi ti prišle v gozdu prav? Koordinatorica: Roman se je izkazal za odlično izbiro. Bralci so ob branju uživali ter iskali vzporednice z lastnim življenjem. Ker vsebina romana odpira celo vrsto vprašanj, s katerimi se mladi bralci soočajo, je bil pogovor o knjigi odlično izhodišče za pogovor o lastnih strahovih, izzivih, družinskih vezeh, željah in pričakovanjih.

(2) Mladim bralcem je knjiga privlačna, morda malo razvlečena pri opisih posameznih dni, kritično so razmišljali o očetovem odnosu do sina, sami bi ne bili tako pogumni kot Simon. Tako intenzivno življenje v naravi jim je tuje. Zgodba jih spodbuja k razmisleku o svojih mejah. Všeč so jim bile mentoričine oporne točke, ki jim pomagajo h globljemu razumevanju besedila. Odraslim se je zdelo dogajanje preveč nerealno, kriminalni del zgodbe povsem odveč (v nasprotju z razmišljanjem mladih bralcev). Razmišljali so tudi o tem, kako starši včasih izzovemo stisko pri otrocih, da se nam želijo dokazovati. Učiteljem so odzivi mladih dragoceni, ker jih tako bolje spoznajo. Koordinatorica: Srečanja na OŠ Bršljin sva se udeležili predstavnici Bralne značke Manca Perko in Tilka Jamnik.

(3) Mladi: Knjiga je bila vsem zelo všeč. Nihče ni doživel podobne dogodivščine kot glavni junak Simon, niti si je ne želijo. Dekle, ki je skavtinja, je povedala, da so opisi narave in soočenje z različnimi živalmi (medved, divji prašič) opisani realno. Pogovarjali smo se tudi o tekmovalnosti. Zakaj nekateri radi tekmujejo, drugi pa ne. Doma so napisali pisma svojih starejšim sobralcem. Odrasli: knjiga jim je bila všeč. Z nami so delili mnenja o tem, da imajo danes otroci velikokrat preveč ambiciozne starše in da morajo otroci zaradi njih obiskovati kup dejavnosti, zato pa niti nimajo časa za dolgčas, ko bi ugotovili, kaj bi radi počeli. Napisali so tudi nekaj svojih lastnih dogodivščin iz otroštva: nekatere so bile vesele, druge niti ne. Tudi sami so preživljali veliko časa v bližnjih gozdovih, ko so bili mlajši; kup zgodbic iz drugih časov, ko ni bilo vse tako samoumevno kot danes. Koordinatorica: Knjiga je zelo primerna za MG branje, zlasti zato, ker imajo starejši v rokavu kup zgodb, ki so jih že doživeli, in v otroških očeh nekako zrastejo.

(4) Mladi: Knjiga jim v glavnem ni bila všeč, ni jih pritegnila. Motilo jih je zlasti to, da je bil del, ki govori o Simonovem preživetju v gozdu, zelo razvlečen, dogajanje pa prepočasno. Šele, ko je prišlo do ugrabitve dekleta, je postala knjiga bolj zanimiva in napeta za branje. Tudi Simonov oče jim ni bil všeč, v odnosu do sina se jim je zdel prezahteven, prestrog, grob. Bolj všeč jim je bila Simonova mama. Menili so, da je ljubeča, skrbna in pozorna ter bolj realno gleda na situacijo. Zdelo se jim je prav, da je Simon pomagal ugrabljeni deklici, saj ji v nasprotnem primeru gotovo ne bi uspelo zbežati pred ugrabiteljema. Dejali so, da se sami ne bi preizkusili podobno kot Simon. Nikoli tudi ne bi jedli kobilic, mravelj, surovih rib. Odrasli: Strinjali so se, da je knjiga berljiva. Del, ki govori o Simonovem preživetju v naravi, se jim je zdel kot nek priročnik za preživetje v naravi. Da bi en 16-letnik sam preživel v gozdu (odvisen izključno od sebe in svoje iznajdljivosti), se jim je zdelo pretirano. Če bi se to v resnici dogajalo, bi danes take starše prijavili na CSD. Ena od upokojenk je povedala pozitivno zgodbo iz življenja – zgodbo o polbratu športniku, ki je prav tako kot Simon doživel nesrečo. Tudi odrasli se sami ne bi podali v tako preizkušnjo kot Simon (bilo bi jih strah, zaradi slabe orientacije bi se izgubili, bili bi lačni in iz strahu tudi spali ne bi). Lepo pa bi se bilo naučiti, kako živeti v naravi (ne preživeti). Koordinatorica: Vodenje srečanja smo tokrat

zaupali upokojevcem, naloga jim je predstavljala izziv, niso namreč še imeli priložnosti voditi bralnega srečanja, na katerem bi sodelovalo več generacij. Upokojenki sta se v vlogi voditeljic odlično odrezali in prav gotovo se bosta na naših srečanjih še kdaj znašli v tej vlogi. Pogovor je bil zelo sproščen, mladi in odrasli pa zelo zgovorni.

3 x Svetlana Makarovič: Škrat Kuzma dobi nagrado

(1) Koordinatorica: Otroka sta bila navdušena nad pravljico, dijakinje (bodoče vzgojiteljice!) so povedale svoje izkušnje o branju slikanice otrokom, odrasli bralci pa so pogovor dopolnili o pomenu slikanice in branja sploh za otrokov razvoj. Pogovarjali smo se tudi o avtorici, »Luciferki«.

(2) Koordinatorica: Pravljico je otrokom prebral moški in v branje vnesel zanimive škratovske grimase. Zabavali smo se; ko so otroci risali škrate, smo se odrasli spomnili ponovno na otroštvo in naše gozdne prigode. Preprost večer nas je navdušil in škrate smo po svojem spominu narisali tudi odrasli. Svoje vrste meditacija; iz tega je nastal potem tudi naš športni dan, ki smo ga organizirali na Škratovem pohodu z lučkami po mestu do dveh palčkovih hišic.

(3) Koordinatorica v POŠ: Knjigo sem izbrala glede na »privlačen« naslov. Sprva je bila tematika zelo nejasna, saj sem po odzivu učencev zaznala, da ne razumejo najbolje. Potem smo se zadeve lotili postopno, najprej sem naredila uvod, razložila učencem, kdo so škrati, kaj pomeni v knjigi »škratovščina« in kaj je tiskarski škrat. Potem smo knjigo 2 krat prebrali (decembra in januarja), vsakič znova jo tudi obnovili. Ker se sicer vidimo večkrat na teden, sem jih vsak dan ob kakšni njihovi lumpariji, spomnila na škratovščine, tako da je prišlo do razumevanja in transferja na vsakdanjo situacijo. Pogledali smo še posnetek lutkovne predstave na You Tubu. Zadeve smo še enkrat predebatirali, učenci so knjigo prelistali, še kaj pokomentirali. Po odzivu na koncu sem ugotovila, da so tematiko razumeli in da jim je nauk zgodbe jasen. O tem se bomo pogovarjali še celo leto, saj je nauk zgodbe (Milo za drago/Vse se vrača...) aktualen.

3 x Andrej Rozman: Pesmi iz galerije

(1) Mladim so se pesmi zdele zabavne, pomagale so jim razumeti slike. Odrasli so bili navdušeni nad duhovitostjo pesmi, nad informacijami in novim znanjem, slike so se jim približale skozi pesmi.

(2) Mladi (vsi učenci 6. raz.) so pesniško zbirko dobili v dar v sklopu dogajanja Noč knjige; bila jim je zanimiva, navdušeni so bili, da smo jo brali in o njej debatirali pri dveh učnih predmetih (SLJ/LUM). Med prvomajskimi počitnicami so izbrano pesem predstavili doma staršem. Ena učenka je sporočila, da so nato obiskali Narodno galerijo v Ljubljani.

(3) Mladi na začetku niso bili navdušeni nad poezijo, bilo jim je nerodno interpretirati pesmi. Menili so, da jim bo v galeriji dolgočasno, na koncu pa jim je bilo izredno všeč. Tudi spraševali so veliko, stvari so jih zanimale. Bili so tudi ponosni nad pesmimi, ki so jih na koncu sami napisali ob gledanju slik, čeprav na začetku niso bili prepričani, če bi se jih sploh lotili. Odrasli so z veseljem interpretirali pesmi. Všeč jim je bila ideja o obisku galerije in vodenju. Izvedeli so tudi veliko novih stvari. Zelo poučno medgeneracijsko branje.

Koordinatorica: MG srečanje smo izvedli v dveh delih. Najprej smo se srečali v šolski knjižnici in šli čez pesmi v knjigi, jih interpretirali ter analizirali. Drugi del je bil obisk Narodne galerije, kjer smo imeli vodenje po stalni razstavi. Ko si sam ali v paru, nimaš občutka, da si kaj naredil narobe; ker pa smo bili s skupino, je bilo vse zelo strogo. Tudi tu so posamezniki (odrasli in učenci) interpretirali kakšno od pesmi. Drugače pa je bil večji pomen na samem uživanju v slikarskih delih in potem ustvarjanje pesmi na ta dela. Izredno ponosna

sem na učence in pozitivno presenečena nad izdelki, ki so nastali. (Vgrajeni so v originalno poročilo).

3 x Andrej Rozman: Živalska kmetija

(1) Mladim je bila knjiga vseč, čeprav so sprva imeli pomisleke, ko so videli, da gre za strip. Ilustracije so se jim zdele zelo močne. Odraslim je bila izbira tako vseč, da so vprašali, če smo jo izbrali namerno glede na bližajoče volitve. Koordinatorica: Srečanje je bilo zabavno, ena predstavnik lokalne skupnosti je rekla, da se med branjem že dolgo ni tako nasmejela in da je v živalih prepoznala točno določene slovenske politike.

(2) Mladi: Dijak je menil, da je tema aktualna, zgodbo močno čuti. Vesel je, da strip berejo tudi odrasli. Odrasli so se spominjali prejšnjih časov, v katere jih je vrnil strip. Koordinator: Prijetna popestritev s stripom, ki reaktualizira še kako pomembno temo.

(3) Mladi radi berejo stripe, tudi Živalsko kmetijo so hitro vzeli v roke in jo sicer takoj prebrali, a zgodbe niso povsem razumeli. Strip so v večini prav zaradi boljšega razumevanja prebrali dvakrat. Strinjali so se, da je ilustrator delo odlično opravil. Bili so zgovorni, ni jim bilo težko izmenjati mnenje z odraslimi. Odrasli stripov običajno ne berejo. Za nekatere je bil to prvi strip. Tudi nekateri odrasli so ga morali dvakrat prebrati, predvsem tisti, ki niso poznali Orwellove Živalske farme. Strinjali so se, da ni šlo za lahkotno, neobremenjeno branje. Všeč so jim bile nazorne, sicer krute Stepančičeve ilustracije, ki pa so vrhunski odraz zgodbe, ki je še vedno in bo po mnenju bralcev vedno aktualna. Odraslim bralcem je bil všeč tudi predgovor Andreja Rozmana Roze, ki ga je namenil bodočim bralcem in gledalcem knjige. Vsi smo se strinjali z navedbo na zadnji platnici knjige, da je strip Živalska kmetija »likovni in bralski izziv za vse generacije«. Koordinatorica: Čeprav ni šlo za lahkotno branje, je bilo vzdušje na srečanju pozitivno, pogovor pa sproščen. Za uvod smo poslušale odlomek »7 živalskih zapovedi«, ki je bil posnet leta 2009 v studiu Radia Študent, in tako prebile led. Mlade bralke so me presenetile, saj so v večini razumele vsebino stripa in v razpravi aktivno sodelovale. Brale smo odlomke iz stripa in sprti dopolnjevale/spreminjale načela animalizma, ki so bila napisana na plakatu, narejenem pred začetkom srečanja. Imele so kar nekaj zanimivih idej, kako bi lahko prilagodile naša šolska pravila.

3 x Janja Vidmar: Elvis Škorc, genialni štor

(1) Mladim je knjiga vseč, ker je iskrena in zlasti zaradi nekaterih »izrazov«, odrasli pa so se prav zaradi njih spraševali, kako gre lahko takšna knjiga v tisk.

(2) Mladim je knjiga vseč, ker je drugačna. Nekaj bralcev je izpostavilo, da je knjiga čudna, ker se »vsega preveč dogaja« in so težko sledili vsemu. Po drugi strani pa se strinjajo, da so tudi njihova življenja, podobno kot pri glavni književni osebi, polna in prenatrpana z različnimi stvarmi, ki se jim včasih res zdijo odvečne. Izpostavili so jezik, za katerega so si bili enotni, da je drugačen, saj vsebuje tudi kletvice, vendar so se strinjali, da jezik res dobro posnema resnično življenje. Kot prednost so izpostavili, da je veliko lažje brati takšno knjigo, ki vsebuje resnične zgodbe otrok in kjer je jezik pravzaprav posnetek resničnega pogovora.

Koordinatorica: Roman je bil odlična izbira za učence tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja. Omogočil je izhodišče za pogovor o različnih tematikah, ki se jih besedilo dotika. V ospredje so stopile teme, o katerih se mladi bralci ne pogovarjajo med seboj, kar se jim zdi narobe. Z veseljem ugotavljamo, da branje učence povezuje, ne samo v oddelkih, ampak tudi med razredi. Mladi bralci so bili zelo dinamični, povedali so veliko o knjigi in o sebi, pri čemer smo ves čas imeli občutek, da smo vzpostavili varno okolje, v katerem so si učenci različnih starosti lahko zaupali med seboj.

(3) Mladim je bila knjiga vseh: lepo se bere in je »primerna« za učence od 7. razreda dalje (za mlajše pa ne – predvsem zaradi najstniške tematike in nekaterih »vulgarizmov«); pisateljica je

kar zadela jezik mladih, nekateri izrazi mogoče vendarle preveč »štajerski«, nekateri izrazi že mimo (sleng se spreminja), mogoče vseh teh izrazov ne uporabimo na glas, marsikaj od tega izrečeš na samem ali pa samo v mislih, v resnici slišimo precej hujše izraze v šoli in na ulici. Fantje so rekli še, da se z glavnim junakom lahko poistovetijo; dijaka, ki sicer ne bere rad, pa je v tem romanu pritegnilo tudi to, da je Elvis obkrožen z ženskami – tudi sam ima namreč 4 sestre in pogreša »kakšnega« brata. Odrasli: knjiga je večini vseh, saj odpira veliko tem za razmišljanje in pogovor: odnos otroci – starši – stari starši, dvojna merila, prve zaljubljenosti, ločitev, nov član družine (dojenček), odnosi med mladimi, nasilje v šoli, odnosi med sosedi, odraščanje, odnos do spolnosti, razvade (kajenje) ... Vsebina se jim ne zdi sporna, če se o njej spregovori in pogovori in v tem primeru je primerna za to populacijo. Starejši so opozorili edino na problematiko jezika – sprašujejo se, če res vsi mladi tako razmišljajo, preklinjajo, uporabljajo vulgarizme? Ugotavljajo, da so mladinski romani na jezikovnem področju vse šibkejši (na račun napete, zanimive, »hitro tekoče« vsebine) – opažajo siromašenje slovenskega jezika in se sprašujejo, kam to pelje. Ali nam jezik res služi samo kot način sporazumevanja? Zanimarja pa se njegova umetniška vrednost, pozornost, skrb zanj, lepota izražanja ipd. Nekateri so pogrešali bolj »filmski« zaključek oziroma jim manjka konec – kaj se zgodi/dogaja z Elvisom naprej? Osredotočili so se predvsem na odnos snaha-tašča; tašča jim je sicer simpatična, ampak, ali bi res tako zelo podpirala snaha, ali bi res kar naprej hodila k njim domov? Koordinatorica: Tokrat smo na Zoom srečanje povabili avtorico Janjo Vidmar. Da bi se lažje pripravila na srečanje z nami, smo ji predhodno napisali dve pismi, eno starejši bralci in eno mlajši. (Prilogi k originalnemu poročilu.) Po uvodnih pozdravih je stekel pogovor o knjigi. Pisateljica nam sicer ni odgovorila na vsa vprašanja, ampak nam je zaupala marsikaj, česar ne moremo zaslediti na internetu. Učenci so se na pogovor z njo namreč dobro pripravili – izdelali so plakat z njenimi podatki in pripravili razstavo knjig. V MB so roman postavili na oder v obliki predstave. Pri tovrstnem srečanju je kar težko uskladiti MG družbo: zrelejši bralci (odrasli) so se bolj poglobili na čustveni nivo zgodbe in jezik in bi želeli z gostjo več razglabljati; mlade je bolj pritegnila sama vsebina, »zabavni« deli romana in pisateljica kot osebnost.

3 x Goran Vojnovič: Jugoslavija, moja dežela

(1) Koordinatorica: Dogodek je bil zelo uspešno izpeljan – z učitelji smo ustvarili nostalgičen večer, v katerem smo predvsem sproščeno kramljali o knjigi in odstirali svoje poglede o življenju iz naše skupne preteklosti, v času pred letom 1991.

(2) Mladi: V redu knjiga. Vladan je prijatelj z vsemi narodnostmi, ni bil nacionalist. Ena bralka bi želela, da bi bila knjiga bolj napeta. Veliko je grdih izrazov, kletvic, tudi hrvaških. Pisatelj je odličen sogovornik. Odrasli: Knjiga se lepo se bere, tekoče, potegne te, da bereš. Zelo dobra knjiga, krasen sogovornik. »Komaj sem čakala, da grem brat knjigo. Odlična je.« Koordinatorica: Super srečanje. Goran Vojnovič je odličen sogovornik. Možnost za pogovor za veliko različnih tem. Navdušil velike in majhne. Zelo veliko spominov je prebudila na življenje v Jugoslaviji. Sem bila pa kar malo presenečena, da ni še nihče v celoti prebral te knjige; tudi ne odrasli in gimnazijci.

2 x Cvetka Bevc: Desetka (knjigo je ista skupina obravnavala dvakrat, vendar v poročilu ni odzivov)

2 x Mate Dolenc: Kako dolg je čas

(1) Odrasli: Pogovarjali smo se o posameznih zgodbah; vsem sta bili najbolj všeč zgodbi Rodnost podgan in Jonovo potovanje v ribjem trebuhu, ker so ju aktualizirali na svoje trenutne življenjske situacije. Zgodbe so omogočile drugačno razmišljanje in odprle tudi nekaj dela na sebi. Koordinatorica: Srečanje je tokrat bilo bolj mirno, saj ni bilo otrok zaradi bolezni. Smo jih pogrešali.

(2) Koordinatorica: Knjigo smo brali v skupini duševno prizadetih odraslih, v poročilu ni njihovih odzivov.

2 x Dunja Jogan: Srečkov kovček

(1) Mladi: Mlajšim sestricam in bratcu je bilo všeč, da so jim zgodbo prebrali njihove starejše sestre in brat. Starejši pa so bili ponosni, da so lahko brali svojim mlajšim sestricam in bratcu. Običajno jim namreč berejo starši ali pa jim ne bere nihče. Slikanica jim je bila všeč, predvsem posebne ilustracije, spreminjanje barv, temni odtenki, ki proti koncu slikanice postanejo svetlejši in toplejši. Ni jim bil všeč Srečkov žalosten obraz, njegova črna oblačila. Povedali so, kako bi mu pomagali (tudi z branjem in pihanjem balonov!). Koordinatorica: Kot opazovalki mi je bilo všeč, kako zavzeto so mlajši otroci poslušali svoje starejše sestre in brata in s kakšno vnemo so starejši otroci brali svojim mlajšim sestricam in bratcu. Naše prvo MG branje v tem šolskem letu je dišalo po družinskem branju.

(2) Koordinatorica: Srečanje je potekalo v prijetnem vzdušju. Morda je bilo težko približati zgodbo učencem s posebnimi potrebami, namreč zgodba ima precej globlji pomen. Vendar so razumeli bistvo, da včasih za potovanje ne potrebujemo le materialne stvari, ampak tudi našo naravnost v mislih.

2 x Nataša Konc Lorenzutti: Gremo mi v tri krasne

(1) Mladim je bila knjiga všeč, tematika poznana. Razmišljali so, česa vse je zmožna tehnologija, niti pomislili niso, da jih odvisnost od telefonov in druge tehnologije lahko pripelje še do raznih drugih ne-varnih odvisnosti. Dijakom sta bila všeč tudi jezik in slog pisanja. Knjiga se jim je zdela odlična izbira prav zaradi te aktualne problematike mladostnikov. Izrazili so željo, da bi si želeli preživeti čas na kakšni odmaknjeni kmetiji, kot so ga književne osebe v romanu. Odrasli: Gospe so na knjigo gledale drugače, njihova mladost je bila drugačna, spopadale so se z drugačnimi težavami, kot jih je mladim prinesel današnji čas. Ena je primerjala roman z lastno izkušnjo, ko je vodila podoben tabor, in z izkušnjo matere, ki je poslala hčerko na podobno »odvajanje«. Koordinatorica: Pogovor je bil zanimiv in hkrati tudi poučen, tako za mlajšo, kot tudi za starejšo generacijo. Tematika je povezala generaciji, čeprav starejša generacija težko sprejema določene stvari, ki jih živi in doživlja mlajša.

(2) Mladi: Dijaki so branje vzeli zelo resno, v interpretacijah posameznih odlomkov so bili (aktualno) družbeno kritični. Debata, ki se je razvila med njimi, je bila konstruktivna. Zanimive so bile razlike med dijaki in dijakinjami (po spolu!) v dojemanju književnih oseb in njihovega družinskega ozadja. Fantje so bili zelo kritični do motnje hranjenja in so komentirali, da gre za žensko »kaprico«. Vsi pa so ugotovili, da smo preveč podvrženi normam in zgledom, ki nam jih vsiljuje splet.

2 x Majda Koren: Nace in Rudi & Lipe

(1) Koordinatorica: Tokratno slikanico smo izbrali zato, ker jo je ilustrirala sokrajanka in bivša učenka z naše šole, Tina Brinovar. Povabili smo jo tudi na današnji Zoom, a zaradi zdravstvenih razlogov ni mogla sodelovati. Druženje smo začeli s predstavitvijo, saj smo se tokrat povezali odrasli bralci, vsak pa je imel s seboj svoje otroke ali vnuke. Zbrani smo bili iz

različnih koncev Slovenije, ne samo s Senovega. Tudi generacijsko smo imeli velik razpon – najmlajša Maša je stara dobri dve leti, najstarejša udeleženka pa okoli sedemdeset. Ker je bilo srečanje prilagojeni večini udeležencev (t. j. mlajšim otrokom), so bila vprašanja in komentarji preprosti. Govorili so predvsem otroci: dotaknili smo se tudi branja, kdo jim bere pravljice, katera je njihova najljubša pravljica oz. najljubša knjiga itd. Druženje je bilo živahno, v vsakem »okencu« se je trlo malih glav, bilo je tudi nekaj šumov, nenavadnih zvokov, otroškega smeha, joka, pasjega laježa itd. Zabavno, živahno, noro, dobro! Odraslim je bila slikanica všeč – predvsem zaradi domače ilustratorke (lokal patriotizem). Zanimiva je tudi zato, ker se bere z obeh strani.

(2) Koordinatorica CVIU: slikanica je bila otrokom zanimiva, način pisanja domiselna. Odrasli: bralkama so bila srečanja v prostoru knjižnice pristnejša, pogrešata živi stik z učenci. Učenci so vedoželjno brali. Zarosilo se mi je oko ob njihovem veselju, ko so dobili slikanice v dar.

2 x Ida Mlakar Črnič: Kako sta Bibi in Gusti sipala srečo

Koordinatorica v DOŠ: Srečanje je bilo zasnovano zelo praznično. Pozdravila sem jih s Pavčkovo pesmijo Preproste besede. Učence sem predhodno posnela (deklamacija, branje in petje) zaradi nemotenega poteka preko spleta, kar je izpadlo zelo uspešno. Pogovor sem vodila o praznikih, o splošnih in božično-novoletnih vražah. Učenci so predhodno izžrebali, komu bodo podelili srečo. Ob lepih mislih je izpadlo zelo ganljivo. Prejeli so tudi unikatnega pujsa za srečo, ki ga bodo odnesli domov za okras na smreko. Srečanje je bilo zelo prijetno, staršev pa še zmeraj nismo dovolj prepričali, da bi se ga udeležili.

Koordinatorica v POŠ: Slikanica je ravno prav dolga in vsebinsko primerna za učence s posebnimi potrebami. Učenci so povzeli prebrano ob vprašanjih in poustvarjali po prebranem. Spodbujali smo jih k razmisleku o pravi sreči in darilih ob božično-novoletnih praznikih.

2 x Vinko Möderndorfer: Jaz sem Andrej

(1) Mladim je bila knjiga zelo všeč. Lahko so se poistovetili z junaki; Andrej se jim je zdel simpatičen, posebej njegova težava s »pritiskanjem likalnika na faco«. Odrasli: Knjiga je krasno izhodišče za pogovor odraslih z mladimi o odnosih, saj zajema medvrstniške in medgeneracijske odnose, ljubezen in ljubosumje, vstop mladih v spolnost, težave s samopodobo, ločitev staršev, samomor, osamljenost, smrt. Učencem smo namignili, da je dobro in koristno prebrati tudi spremno besedo, saj lahko ta bralca spodbudi k nadaljnjemu razmišljanju in poglobljanju tem, ki jih odpira knjiga. Koordinatorica: Knjiga ponuja in odpira veliko tem za pogovor. Pogovarjali smo se o odnosih v družini, zakaj je spolnost še zmeraj tabu tema. Učenci so bili sproščeni, pogumno so se vključevali v pogovor.

(2) Mladi smo lahko odkrito spregovorili o temah, o katerih se sicer nikoli ne govori, bodisi ker nas je sram, bodisi ker se bojimo obsojanja. A vse to je del našega odraščanja, življenja. Zabavali smo se in nasmejali, čeprav smo se pogovarjali o »resnih« temah. Eni mladi bralki roman ni zares všeč, ker je glavni junak preveč stereotipen. Odrasli: Odraščanje, čustveno, socialno in spolno dozorevanje izzove najstniško radovednost, ki si želi jasne in iskrene odgovore na vprašanja v zvezi s tem. Žal smo odrasli in tudi družba nasploh v tem pogledu še vedno nekje »nazadnjaški«, saj se o spolnosti zelo neradi ali pa zelo površno pogovarjamo. O tej temi bi se morali več pogovarjati tako doma kot v šoli, da bi tako odpravili nekatere lažne stereotipe v zvezi s spolnostjo in da bi mlade ozavestili o »zdravi« in varni spolnosti.

Koordinatorica: Tako kot vsako leto smo tudi letošnji projekt Rastem s knjigo vsebinsko nadgradili, v sodelovanju z učiteljicami slovenščine izpeljali medpredmetno povezavo – okroglo mizo in delavnice, kjer smo debatirali o glavnih temah romana. Sedmošolci so roman

na splošno pozitivno sprejeli, vendar je bilo pri obravnavi hitro jasno, da so učenci psihosocialno še nezreli, da bi lahko v globino razumeli vsebino romana. Zato sem se odločila, da roman preberemo še v naši MG bralni skupini, v okviru katere sodelujejo 8-šolci in 9-šolci. Razlika je bila seveda očitna. Učenci so do potankosti dojeli odnose v družini, problematizirali in kritično vrednotili glavne teme književnega dela, iskali vzporednice v realnem življenju ipd. Odkrito so tudi spregovorili o tem, kako oni sami sprejemajo spolno dozorevanje, kaj jih pri tem moti in česa bi si želeli. Mislim, da je literatura najprimernejše »orodje« za potešitev najstniške radovednosti, pogovor o knjigi pa odlična metoda za reševanje oz. razčiščevanje različnih težav.

2 x Marjana Moškrič: Sanje o belem štrpedu

(1) Mladi so imeli o knjigi deljena mnenja: nekaterim se je zdela zahtevna, 'čudna', dolgočasna; nekaterim drugačna, neobičajna, pretirana; nekaterim zanimiva, napeta; mnogi so izpostavili, da bi želeli bolj konkreten konec. Odrasli so imeli prav tako deljena mnenja: nekaterim knjiga ni bila najbolj všeč, nekaterim pa se je dela čudovita; strinjali so se, da se s pogovorom marsikaj naučimo drug od drugega; knjiga ponuja veliko iztočnic za pogovor in refleksijo na naše odnose. Koordinatorica: Na tokratnem srečanju so se nam pridružili tudi dijaki Ekonomske šole (6) s knjižničarjem.

(2) Mladi: Knjiga je solidna, za branje drugačna, ker nisem navajen takšnega preskakovanja časa, preteklost – sedanost. Vsebina v redu. Aktualna. Bogati : revni - to je dokaj aktualno, zato ni tako zelo izstopajoče po vsebini. Mogoče je knjiga bolj za odrasle, težko berljiva, ker moraš biti ves čas osredotočen na dogajanje, brati jo moraš kontinuirano. Pisateljica pa je bila fajn. Odrasli: Konec je preveč nedoločen, sicer je knjiga dobra, aktualna, pisateljica je odlična. Koordinatorica: Pisateljica je zelo prijetna sogovornica. Bilo je prijetno srečanje. Starši ne berejo, to jim je bila prva knjiga po dolgem času, kako naj potem pričakujemo od otrok, da bodo veliko brali? Ampak, knjiga na knjigo, počasi ...

2 x Suzana Tratnik: Noben glas

(1) Mladim je bila knjiga všeč, zlasti zaradi drugačne tematike (lezbištvo), prav tako je všeč odraslim, da se te teme obravnavajo v književnosti (npr. smrt babice).

(2) Mladi: Knjiga je bila različno sprejeta. Peščici je bila zelo všeč in jih je navdušila, drugemu delu pa je bila všeč delno. Omenili so, da si zgodbe najverjetneje ne sledijo v časovnem zaporedju, nekateri se težko »najdejo« oziroma »zbližajo« z vsebinami zgodb. Knjiga se je delu bralcev zdela bolj temačna, manjkal jim je »pozitiven pogled«, tudi sam način pripovedovanja je bil enim blizu drugim ne. Težke situacije deklice lahko razumejo in prepoznajo. Glavno junakinjo oziroma pripovedovalko zgodb vidijo kot izjemno močno, pogumno in odločno, s situacijami se pogumno spopada. Velikokrat njene poteze in dejanja razumejo kot odziv na to, kar se ji v življenju dogaja. Vloga babice je velika, velikokrat je pomembna vez v družini. Odrasli: knjiga jih je pritegnila malenkost bolj, v veliko zgodbah so se našli, lahko so se vživeli in razumeli. Dogodke so lahko povezali s svojimi najstniškimi leti. Pogrešajo pozitiven pridih v knjigi. Glavno junakinjo vidijo kot odločno in pobalinsko dekle. Je pogumna, a hkrati čutna in krhka. Poistovetili so se lahko s stanjem po smrti babice – izginjajo živali, hiša postane pusta in prazna. Koordinatorica: Tokrat smo si na začetku srečanja ogledali posnetek predstavitve knjige, ki je objavljen na YouTubu. Nato je sledil sproščen pogovor. Knjiga je bila sprejeta, vendar ne z velikim navdušenjem. Zanimivo pa je, kako avtorica na realen in odkrit način opiše otroštvo, ki ni samo lepo. Pogovor je bil pester in zanimiv. Ob koncu so svoje asociacije o knjigi vpisali v program, kjer so bile razvidne misli, besede, ki jih povezujejo s knjigo.

Izvirno slovenske slikanice, knjige za 1. stopnjo OŠ:

Mojiceja Bonte: O graščaku, ki je za knjigo prodal svoj grad

Mladi: bilo je zanimivo, Valvasorja do zdaj niso poznali; morda kdaj obišejo grad Bogenšperk. Odrasli so pridobili nova znanja o tem znamenitem Slovencu in njegovi vlogi v slovenski družbi tako na kulturnem kot na znanstvenem področju. Koordinatorica: S tem srečanjem so na šoli obeležili 380 let rojstva Janeza Vajkarda Valvasorja.

Mojiceja Bonte Podgoršek, Lešnik je moj

Mladi: slikanica je bila otrokom všeč, tudi zato, ker jim je zgodbico prebrala učenka 5. razreda, ki obiskuje knjižničarski krožek. Z zanimanjem so prisluhnili, o zgodbici debatirali in še sami spregovorili o podobnih izkušnjah. Spomnili so se na pregovor »Kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima.« Učenci so nato s pomočjo petošolk izpolnili delovni list in narisali najljubši prizor iz slikanice. Petošolke, učenke knjižničarskega krožka: Branje pravljice večji skupini mlajših otrok ni tako enostavno, kot se zdi. Pripravljen moraš biti na razna vprašanja med pripovedovanjem, na to, da te otroci prekinjajo, medtem ko bereš, na občasen nemir. Drugače je, če bereš mlajši sestrici ali bratcu. Izkušnja je bila nadvse pozitivna.

Koordinatorica: Uživali so tako poslušalci kot bralka, pa tudi druge učenke petošolke, ki so pomagale pri reševanju delovnega lista. Vzdušje je bilo zelo prijetno. Zanimivo mi je bilo samo spremljati pravljичno urico, ki so jo v celoti same pripravile petošolke.

Marko Kravos, Hiša selivka, La casa migrante

Mladi: Zanimivo je, da je knjiga dvojezična, pisana v slovenskem in italijanskem jeziku s pravljичnimi elementi. Odrasli: Učenci so z vsakim srečanjem bolj sproščeni, bolj zgovorni, aktivni, manj zadržani. Povedo svoje domislice. Koordinatorica v CVIU: Všeč jima je bilo, da smo pogledali zemljevid Italije, spoznali nekatere besede v italijanščini. Učenci so zapeli pesem s Primorske.

Urša Lamut: Kje je pismo za dobrega moža

Koordinatorica v POŠ: Učencem je bila zgodba zelo všeč, tudi nasmejali so se. Vsebino so poustvarili in bili deležni posebnega presenečenja. Zgodbo smo poslušali na različne načine, tudi preko spleta, nato smo si v knjižnici izposodili knjigo. Po branju so napisali pisma Božičku, pisma so nastavili na okensko polico pri ravnateljici in počakali na njegov odgovor. Učencem je odpisal in nastavil majhna darilca - kot v zgodbi, je Božiček tudi mojim učencem podaril svinčnike, da bi mu večkrat pisali.

Svetlana Makarovič: Veveriček posebne sorte; France Prešeren: Povodni mož.

Koordinatorica v POŠ: V tem šol. letu je branje in obravnavanje obeh besedil, enega za drugim, potekalo večinoma v skupini podaljšanega bivanja, ki jo obiskuje 12 učencev od 5. do 9. razreda programa osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom. Najprej smo ju večkrat prebrali in se veliko pogovarjali, nato smo ilustrirali posamezne kitice balade Povodni mož, pravljico S. Makarovič pa zapisali v obliki lahkega branja in izdelali knjižico Veveriček posebne sorte malo drugače. Oboje je potem ta skupina predstavila vsem drugim učencem na šoli.

Svetlana Makarovič: Škrat Kuzma dobi nagrado; švedska pravljica: Juha iz žeblja

Koordinatorica: Po več kot dveh letih se nam je končno uspelo srečati v naši šolski knjižnici. Brali smo s skupino prvošolčkov in njihovih staršev oz. starih staršev, zato sem k projektu povabila tudi kolegico Matejo Kosič. Začeli smo z dramatizacijo švedske pravljice Juha iz žeblja, ki jo je Mateja pripravila s tretješolkami, nato pa smo se preselili v šolsko knjižnico,

kjer smo brali in se pogovarjali o škratu Kuzmi in njegovih škratovščinah. Otroci so lepo sodelovali, odrasli so se sprostiti in zabavali. Zelo sem zadovoljna, da smo izpeljali izredno prijetno srečanje.

Nina Mav Hrovat: Ozimnica

Mladi: Všeč so jim bile ilustracije, tudi sama zgodba. Ugotavljali smo, kaj bi bilo treba spremeniti, da bi za ozimnico ostalo dovolj lešnikov. Reševali smo križanko z besedami, ki se pojavljajo v zgodbi ter pripovedovali ob čudovitih ilustracijah. Odrasli z veseljem berejo z mladimi. »Sneg bo zapadel, a nič zato, z lešniki spati - to bo sladko!«, so verzi, ki obogatijo zgodbo in vnesejo toplino in bližino v potek dogodkov. Koordinatorica v CVIU: Knjige so naše prijateljice, ki so v projektu MG branja našle pot do src naših učencev.

Ida Mlakar Črnič: Ko hiše zaplešejo

Koordinatorica v POŠ: Učencem so bile všeč nenavadne hiše, ki hodijo in plešejo. Ugotovili so, da je to srečna pravljica. Zanimivo jim je bilo, da se lahko tudi starejši ljudje zaljubijo. In ravno o temi - zaljubljenosti smo se pogovarjali po branju. Nekaterim je bil zanimiv tudi govor policista, pisanje pesmi in ura na stolpu. Ob slikanici so učenci kar srkali besede in uživali ob ilustracijah. Želeli so se preizkusiti v ilustriranju srečnih hiš, zaljubljenosti in plesu ter ugotovili, da je to težko.

Ela Peroci: Muca copatarica

Koordinatorica: Najstarejši med nami je prebral pravljico in vsi smo si nadeli »smešne copate«. Opazovali so otroke, kako so radovedno poslušali. Posamezni so se spomnili svojih šolskih copat in kako smo bili okregani, če smo jih raztrgali. Babice so vedno pomagale in bile tiste »Copatarice«, ki so jih zakrpale. Letos v Rogaški Slatini praznujemo leto Ele Peroci, saj imamo 100. obletnico rojstva. Za ta namen smo Copatarico tudi uvrstili med naše branje. V podjetju smo izdelali tipno Muco copatarico, ki jo bomo podarili otroku s posebnimi potrebami. Ves čas smo intenzivno delali na izdelavi Muce copatarice, saj smo vedeli, da je to naše zadnje druženje. V mesecu avgustu bo izšla naša posebna številka strokovne revije, kjer bo celotna številka namenjena Eli Peroci.

Ela Peroci: Nina v čudežni deželi

Koordinatorica v POŠ: Priprava na branje pravljice v našem oddelku terja veliko volje in časa. Učenci se s pomočjo pravljic pomirijo in raziskujejo. Branje te slikanice je bilo posebno doživetje. Uprizorili smo lutkovno predstavo, saj so v oddelek vključeni učenci s posebnimi potrebami, in pravljico jim najlažje približamo s pomočjo konkretnega materiala. Po branju smo likovno ustvarjali, svoje izdelke smo razstavili na hodniku šole. Učenci so bili nad pravljico navdušeni; po branju in likovnem poustvarjanju smo se odpravili na sprehod, učenci so v travi »iskali« Nino in pazili, da je ne pohodijo. V našem oddelku veliko beremo pravljice, saj učencem na ta način približamo vsakdanje življenje in usvajanje znanj s področja splošne poučenosti in razvijanja samostojnosti.

Ela Peroci: Moj dežnik je lahko balon

Mladi: Osnovnošolska otroka sta povedala, da ima Jelka »veliko« domišljijo in da ji starši ne bi smeli prepovedati igre, kljub temu da je izgubila rdečo žogo. Z dežniki se res lahko skriješ, ampak pred dežjem. Všeč jima je bil njen dežnik rumene barve. Odrasli: Spomnili smo se na svoje otroštvo in na svoje starše, ki so nam kdaj tudi prepovedali kakšno igro ali druženje s kom, ker nismo bili pridni. Vsi smo se kdaj zaprli v svoj domišljjski svet in tam ustvarili svoja pravila, ki so nam pomagala skozi te manjše krize. Strinjali smo se s tem, da za igro ne potrebujemo veliko – lahko je to že preprost Jelkin dežnik, ki spodbudi domišljijo in daje

ustvarjalnosti prosto pot. Koordinatorica: Po glasnem branju smo okrepili našo ustvarjalnost in vtise med pogovorom narisali.

H. C. Andersen: Deklica z vžgalicami; Svetlana Makarovič: Zajčkovno leto; Jonathan Emmett: Diamant na snegu; Ela Peroci: Nina v čudežni deželi

Koordinatorica v POŠ: Otroci zelo radi poslušajo, posebej všeč so jim pravljice, kjer nastopajo živali ali prikupne deklice. Smilila se jim je deklica, ki je hodila po snegu in na koncu zaspala. Pravljice jih pritegnejo in usmerijo njihovo pozornost, navdušeni so in radovedno pričakujejo vrh zgodbe in nato konec, posebej sproščujoč je pogovor po pravljici.

Jasna Branka Staman: Buča debeluča; Cvetka Sokolov: Buuu; Svetlana Makarovič: Zajčkovno leto.

Koordinatorica v POŠ: Vsak mesec so učenci nestrpno čakali odhod v knjižnico, zanimalo jih je, kaj jim je pripravila knjižničarka. Med branjem so zbrano poslušali in z obrazno mimiko izražali svoja doživljanja. Po prebranem so zastavljali vprašanja in kritično presojali, vrednotili književne osebe ter njihova dejanja. Naslednjo uro so poustvarjali. Taka bralna srečanja so jim zelo všeč. Predstavljajo nekoliko drugačno obliko dela, za poslušanje so bolj motivirani. Poslušanje zgodb jih umirja. Za odrasle je druženje ob knjigi z otroki prijetno in sproščujoče.

pravljice in zgodbe, ki se nanašajo na VIZ delo v vrtcu, pravljice pred počitkom
Koordinatorica: Učenke 4., 5. in 6. razreda se zelo rade postavijo v vlogo vzgojiteljice, komaj čakajo, da se naslednji teden ponovno odpravijo v vrtec. Vzgojiteljice zelo pohvalijo zavzetost učenk, ki izjemno suvereno nastopajo pred malčki in jih zraven še animirajo k sodelovanju; malčki so navdušeni. S temi srečanji bomo gotovo nadaljevali. Mislim, da so zelo koristna, saj od njih pridobijo vsi, tako otroci kot »velike« bralke. Učenke ne odhajajo od pouka, kar bi dalo misliti, da jih to motivira, ampak grejo brat v glavnem odmoru ali prosti uri.

basni in kamišibaj

Koordinatorica: Za učence je bila to noč v knjižnici, za starejše sodelujoče pa večer v knjižnici. Sedmošolke so pod mentorstvom učiteljice slovenščine predstavile basen ter eno tudi zaigrale. Nato so sodelujoči v petih skupinah brali basni in iskali njihove nauke. Začetku basni z danim naukom so oblikovali smiselno nadaljevanje. Iz Knjižnice Pavla Golie Trebnje nas je obiskala bibliotekarka Mojca Nose, predstavila nam je kamišibaj in uprizorila štiri basni. Sodelujoči so v skupinah na dano basen oblikovali kamišibaj in jo predstavili. Pred spanjem sem učencem brala basni. Mladi: taka srečanja so jim zelo všeč, lažje se jim zdi, da se bere na srečanjih, kot da morajo brati doma, da je večer/noč v knjižnici posebno doživetje, da niso poznali kamišibaja. Odrasli so se prvič srečali s kamišibajem, že dolgo niso brali basni in posamezni nauki so jim dali misliti.

Prevedene slikanice, knjige za 1. stopnjo OŠ:

Magda Brol, Nekoč je bil... pingvin

Mladi: Otrokom so bile všeč zgodba in tudi ilustracije. Odraslim se je slikanica zdela primerna, lepa, zanimiva, luštna. Ilustracijam pisateljica posveča veliko pozornosti, so nenavadne, lahkotne in vabijo k branju. Koordinatorica v CVIU: Branje nas združuje in povezuje, v teh časih, čeprav preko Zooma. Po branju in pogovoru o prebranem smo izdelovali pingvine iz papirja, s katerimi bodo v razredu priredili lutkovno predstavo.

Brata Grimm: Rdeča kapica

Koordinatorica: Izkušnja je bila zelo zanimiva, saj smo prvič vključili otroke iz programa nižjega izobrazbenega standarda. Vprašanja so morala biti zastavljena konkretno in enostavno, pri čemer je bilo potrebno uporabiti veliko slikovnega materiala. Kljub prilagoditvam pa je sodelovanje pri branju in pri analizi besedila potekalo zelo dobro. Učenci so bili zelo sodelovalni, odzivni in ustvarjalni. Pet učencev je s svojo učiteljico najprej v razredu prebralo pravljico Rdeča kapica. Nato so obiskali šolsko knjižnico, kjer so si ogledali razporeditev knjig in poiskali, kje se nahajajo slikanice bratov Grimm. Knjižničarka je še enkrat počasi prebrala pravljico, pri čemer je vključevala učence, naj nadaljujejo, dopolnjujejo po spominu in preberejo krajše odlomke v pravljici. En učenec se je sporazumeval zgolj v angleščini, zato smo poiskali slikanico v angleškem jeziku in ga vzporedno vključevali v pogovor o knjigi.

Marcus Pfister: Mavrična ribica, na pomoč!

Koordinatorica: Mladi so povedali, koliko prijateljev imajo, kateri so njihovi pravi prijatelji, kje in kako se družijo dandanes. Zgodbo je prebrala upokojena učiteljica, ki je povedala, da moramo pri izbiri prijateljev paziti, ker niso vsi naši prijatelji »pravi«. Povedala je tudi, da je pravi prijatelj tisti, ki nam stoji ob strani tudi v težkih situacijah. Branje je izvedel oddelek podaljšanega bivanja, izvajalka je bila učiteljica podaljšanega bivanja. Druženje je bilo kratko, ob večerni uri se ga je udeležilo malo učencev.

Grigor Vitez: Zrcalce

Koordinatorica: Učiteljica 2. razreda je v MG branje povezala svoje drugošolce s šestošolci. Drugošolci so bili veseli druženja in pomoči šestošolk pri branju slikanice Zrcalce, saj v začetku šolskega leta njihova bralna tehnika še ni bila tako razvita. Skozi skupna druženja se je branje nenehno izboljševalo in ob koncu šolskega leta nihče med njimi ni imel več težav z branjem, pripravili so tudi dramatizacijo pravljice. Tudi šestošolkam je bila to nova izkušnja, saj (razen tistih, ki imajo mlajše brate ali sestre) ne berejo več na glas; tako so ohranjale bralno kondicijo in motiviranost za branje, ki v višjih razredih prične upadati. Izvajali so tudi skupne športne aktivnosti, drugošolci so bili prisotni pri različnih urah pouka v 6. razredu, igrali so se v času jutranjega in popoldanskega varstva.

Patxi Zubizarreta: Usoa, prišla si kot ptica

Mladi: Usaina mama je bila zelo pogumna, da je svojo hčerko poslala na pot, po drugi strani pa zelo nepremišljena, ker se ne ve, kaj bi se z Usoo lahko zgodilo. Imela je srečo, da je pristala pri pilotovi družini. Odrasli: Pretresljiva zgodbica, ki je sicer namenjena mlajšim učencem, a je zelo življenjska. Usode otrok iz tako imenovanega tretjega sveta so zelo krute, saj so v nevarnosti v svoji domovini, na migracijski poti in tudi v državah, v katere pribežijo. Njihova usoda je pogosto bolj kruta od tiste v zgodbi. Koordinatorica: Učenci so se zabavali ob bralno učni strategiji v Tujih čevljih in Izvoli, to je tvoje. Preko teh predmetov so lahko jasno pokazali, kako dobro so prebrali in poslušali sicer kratko zgodbico. Učenci so morali izbrati dve različni izhodišči zgodbe in jih zapisati. (1) Usoa ponovno sreča svojo družino iz Afrike. Opiši to srečanje in povej, kaj se je medtem, ko je Usoa živela v Evropi, zgodilo z njeno mamo in drugimi družinskimi člani. (2) Predstavi si, da je v Evropi izbruhnila vojna, zato morajo otroci iz Evrope odpotovati na varno v Afriko. Kako je tam in kaj vse doživijo?

Izvirno slovenske knjige za 2. in 3. stopnjo OŠ ter SŠ:

Feri Lainšček: Mislice

Mladi so bili navdušeni nad knjigo; povedali so, da se jih je zelo dotaknila, avtorju (srečanja se je udeležil tudi Feri Lainšček) so postavljali številna vprašanja o njegovem življenju in delu. Odraslim se je zdela zanimiva, bili so veseli, da se je srečanja udeležil tudi avtor. Koordinatorica je vesela, da mladi navdušeno berejo in govorijo o knjigah.

Miha Mazzini: Zvezde vabijo

Mladi: dijakinja in dijak sta potrdila aktualnost teme - zloraba spletne identitete. Kot dobra bralca in opazovalca sta ugotavljala posamezne značilnosti likov v zgodbi. Odrasli: Čuti se, da je avtor tudi scenarist. Tematizirano prijateljstvo so videli kot gonilno silo zgodbe. Pripombe na rahlo fragmentarnost in premalo poglobljenost sicer nakazanih družbenih problemov. Pohvalili so razplet. Koordinator: Roman je namenjen bolj mladim, a ne želi moralizirati. Sproža razmislek, postavlja ogledalo trenutni situaciji, mogoče pa ni v zadostni meri reflektiran. Vsi smo se strinjali, da ima Mazzini smisel za humor.

Vinko Möderndorfer: Kot v filmu

Mladim je bila knjiga všeč, zabavna za branje, hitro so jo prebrali, čeprav je "debeli". Odrasli: Tudi njim je bila všeč, vlekli so vzporednice s svojo mladostjo, se spominjali svojih šolskih dni in prijateljstev v osnovni šoli. Koordinatorica: Žal smo se ponovno srečali prek zoom aplikacije, kljub temu smo kar klepetali, bolj odrasli kot otroci, njim se pozna, da se bolj malo pogovarjajo med seboj – sami so rekli, da si bolj 'pišejo'.

Vinko Möderndorfer: Kit na plaži

Mladi: MG branje je odlična izkušnja, da se seznanimo s temami, o katerih se premalokrat govori ali celo molči. Pogovarjamo se o pomembnih življenjskih temah, kot sta tudi nestrpnost in sprejemanje drugačnosti. Spoznali smo osebo z Downovim sindromom. Odrasli: Ljudje bi se morali več pogovarjati o drugačnostih, o predpisanih normah, ki nam krojijo življenje. Skozi pogovor bi se tako otresli lastnih strahov pred sprejemanjem nečesa, kar je drugačno od nas samih, in tistega, česar smo vajeni v vsakodnevnem življenju. Koordinatorica: Roman odpira teme, o katerih lahko razpravljamo z več zornih kotov. Na srečanje smo povabili go. Mileno Verhnjak, specialno pedagoginjo in mamo otroka s posebnimi potrebami (Downov sindrom). Skozi iskreno pripoved o lastni življenjski izkušnji in odprt dialog smo skupaj rušili nekatere predsodke, ki veljajo v družbi.

Različna mladinska dela Vinka Möderndorferja: Kit na plaži, Jaz sem Andrej, Kot v filmu, Sončnica; Babica za lahko noč, Romeo in Julija iz sosednje ulice, Zakaj so sloni rahlospeči?, Kako se dan lepo začne, Luža, čevalj, smrkelj in rokav. Srečanje z avtorjem.

Mladi: najbolj všeč jim je knjiga Kit na plaži, pretresla jih je, hkrati pa so tudi razumeli Nikin način odzivanja na okolico. Dramatizirali so del knjige, ko sošolci prvič obišejo Niko pri njej doma in spoznajo njenega brata, ki ima Downov sindrom. Zelo so se vživeli in bili odlični. Najbolj deljena mnenja je doživela knjiga Jaz sem Andrej. Nekaterim se je zdelo povsem normalno, da se dotaknejo tudi prvega odkrivanja spolnosti, drugi so jo označili kot neprimerno. V večini so bili tisti, ki jim je bila knjiga zelo všeč. Tudi iz te knjige se je dramatisiral in odigral prizor. Sončnico in Kot v filmu so prebrali le posamezniki. Iz njih so prebrali le odseke, ki jih je moral prepoznati pisatelj in je o njih spregovoril nekaj besed. Učenci so že pred srečanjem prebirali pesmi iz njegovih zbirk. Sami so si izbrali pesmi, ki so se jih potem naučili in mu jih recitali. Večinoma so izbrali ljubezenske pesmi in tiste, ki so

zelo zabavne. **Odrasli:** učiteljice so se z učenci pogovarjale že na srečanjih pred prihodom pisatelja in predstavile svoje vidike, ki se niso veliko razlikovali od mnenj učencev.

Koordinatorica: Vinko Möderndorfer je pripovedoval predvsem o ozadju nastanka teh del in kako on vidi posamezno pesem ter posamezne like iz svojih romanov. Navdušena sem nad avtorjem, njegovo preprostostjo in skromnostjo. Presenetili so tudi učenci, ki so se pokazali v povsem drugačni luči kot običajno. Stopiti so morali iz svoje cone udobja in se preizkusiti v novih aktivnostih. Na srečanje smo povabili tudi učence iz devetega razreda, ki so osvojili zlato bralno značko.

Desa Muck: Lažniva Suzi

Mladi: Nekaterim je bila knjiga všeč, drugim ne (predvsem ne tistim, ki raje berejo kriminalke in pustolovske knjige). S Suzi se niso poistovetili. Tudi sočutja do nje niso čutili. Nekaj učencev je po vlogah prebralo odlomek iz knjige – dogodek z neznancem Tonijem v diskoteki. Na branje so se vnaprej pripravili. Po prebranem odlomku so razmišljali o tem, kako bi morala Suzi v tem primeru odreagirati oz. kaj bi lahko naredila drugače. **Odrasli:** Knjiga jim je bila zelo všeč. Problemi današnje mladine so v knjigi predstavljeni na konkreten način. Z lahkoto so se poistovetili s Suzi. Začudeni so bili nad tem, da se mladi niso našli v tej knjigi, da se niso mogli poistovetiti z glavno junakinjo, saj bi se vsak lahko znašel v njeni situaciji. Suzi se jim je smilila. Pretresel jih je dogodek z neznancem v diskoteki. Knjigo v branje priporočajo vsem, tudi staršem. Mladim so svetovali, naj se jim ne mudi odrasti, naj se pogovarjajo s starši, naj si iščejo prijatelje, ki jih bodo razumeli in sprejeli, takšne, kot so. Pričakovali pa so drugačen konec (da bo Suzi prenehala lagati). **Koordinatorica:** Srečanja so se udeležili tudi učenci (9) in učitelji (3) OŠ Ivana Gorana Kovačiča v Vrbovskem iz Gorskega Kotarja ter že upokojena učiteljica, ki je poučevala na tej šoli. Šoli sicer že nekaj let sodelujeta v projektu Branje ne pozna meja. Zaradi tega smo srečanje izvedli preko ZOOM-a. Lažniva Suzi je prevedena v hrvaščino, to pa je bil tudi glavni razlog, da smo se odločili, da skupaj preberemo prav to knjigo.

Tone Partljič: Hotel sem prijeti sonce

Mladi: ob branju so se zabavali, vsak je povedal svojo najljubšo zgodnico. **Odrasli:** Knjiga je zabavna, obudili so spomine na svoje otroštvo. **Koordinatorica:** Prvič po dveh letih smo se dobili v živo v naši knjižnici in se kot včasih sladkali s piškoti in sokom. Žal je bila udeležba učencev bolj skromna.

Tone Partljič: več črtic iz knjig Hotel sem prijeti sonce, Slišal sem, kako trava raste in General (srečanje v Domu starejših)

Koordinatorica: Naši učenci so vedno pripravljene sodelovati na MG druženjih; radi berejo in se o prebranem pogovarjajo s starejšimi, ki jim povejo kakšno modrost. Ta druženja potekajo v sproščenem in prisrčnem vzdušju, polna so lepih trenutkov ob izbrani pisani besedi in ubranih melodijah. Tokrat nas je spremljal mladi harmonikar. Odrasli, varovanci v domu, so izrazili željo, da bi ta druženja postala redna. Predstavljajo jim popestritev dni v domu.

Aleksandra Pinterič: Hanina božična želja

Koordinatorica: Bralno srečanje smo izvedli z dijakinjami 1. letnika v vrtcu Beltinci: zbralo se je veliko otrok, ki so pozorno poslušali in se pogovarjali z dijakinjami; vzgojiteljice so otroke tudi spodbujale k pogovoru, kaj si želijo za božič idr.

Slavko Pregl: Geniji v dolgih hlačah

Mladi so imeli različna mnenja. Dva fanta devetošolca je knjiga nagovorila in jim je bila zelo všeč, puncama osmošolkama malo manj. Z vsebino sta se težje poistovetili, saj še ne razmišljata o srednji šoli. Fantoma je bila všeč vsebina, dogodki in dogajanje na šoli, pri

urejanju časopisa. Nekatere situacije so jima bile humorne in smešne. Odraslim je bila knjiga vseč, tudi vsebina in tematika jim je bila bližje. Všeč jim je bil hudomušen način pripovedovanja, dogodki, s katerimi so se lahko poistovetili ali pa so jih spomnili na lastno srednjo šolo. Obujali so spomine dajanja vzdevkov, »neumnosti«, ki so jih ušpičili v šoli. Poudarili so pomen srednje šole in časa prestopanja v odraslost in polnoletnost. Kar seveda zahteva odgovornost za lastna dejanja. Ob branju so uživali. Koordinatorica: Veliko smo se pogovarjali tudi o dajanju vzdevkov, ali je to aktualno še danes, predsedniku katere države bi pisali, če bi imeli možnost in kaj bi napisali. Odgovori so bili različni. Nekateri bi pisali Putinu, drugi pa francoskemu predsedniku. Bilo je zanimivo, prebrali smo nekatere smešne odlomke in analizirali duhovite priimke.

Cvetka Sokolov: Kar ne ubije

Koordinatorica: Mladi bralci so bili radovedni in navdušeni nad neposredno obravnavo problema (posilstvo med vrstnikoma), odrasli šokirani, ker se to dogaja tudi v resnici. S pomočjo strokovne sodelavke je potekal zelo miren in konstruktiven pogovor.

Ivan Tavčar: Med gorami

Koordinatorica: Knjigo so učenci morali prebrati za domače branje, MG pogovor je bil priprava za pisanje razpravljalnega spisa. Mladi bralci marsičesa niso razumeli, odrasli so jim poskušali razložiti in nazadnje so lahko marsikaj primerjali s sodobnimi izkušnjami. Opazili so bogat jezik, pomen narave idr.

Janja Vidmar: Debeluška

Mladi: Večini je bila knjiga vseč, saj je tema vedno bolj aktualna. Zdi se jim prav, da se o teh problemih piše in govori. Ne poznajo pa nikogar, ki bi se soočal z motnjami hranjenja. Zgroženi so bili nad ravnanjem Uršine mame, tudi očeta so označili za negativen lik, saj je s hčerko preživel premalo časa, ni ji posvečal pozornosti, ni se zavzel zanjo. Všeč so jim bili ljudje, ki so Urši želeli pomagati. Komentirali so misli iz knjige. Odrasli: Tudi njim je bila knjiga vseč. Strinjali so se, da je tema aktualna (celo bolj kot pred 23 leti, ko je knjiga prvič izšla) in zanimiva. Zdi se jim prav, da take knjige beremo. Jezni so bili na Uršino mamo, bila je sebična, uničevala je svojo hčer. Ne zdi se jim prav, da starši silijo otroka v nek poklic, dejavnost, ki otroku ni všeč. Učiteljica je spregovorila o svojih izkušnjah z dekletom, ki jo je nekoč poučevala in ki se je spopadala z anoreksijo. Razmišljali so o razlogih, zaradi katerih mladi zabredejo v tovrstne težave, ter o odnosih v Uršini družini. Fascinantno se jim je zdelo, da mati tudi na koncu knjige, ko je bila njena hči na robu smrti (v bolnišnici), ni spremenila odnosa do nje. Koordinatorica: Srečanja so se udeležili tudi učenci (8) in učiteljici (2) OŠ Ivana Gorana Kovačiča v Vrbovskem iz Gorskega Kotarja, s katero že nekaj let sodelujemo v projektu Branje ne pozna meja. Srečanje smo zato izvedli preko ZOOM-a. Debeluška je prevedena v hrvaščino, to pa je bil tudi glavni razlog, da smo se odločili, da skupaj preberemo prav to knjigo. Srečanje je bilo uspešno, vzdušje sproščeno, vsi udeleženci so v pogovoru aktivno sodelovali.

Janja Vidmar: Kebarie, Ta slavna Nuška

Mladi bralci so se poistovetili z obema junakinjama in njune izkušnje primerjali s svojimi. Sedmošolke so bile navdušene nad knjigo Ta slavna Nuška, odraslim bralkam pa je bila bolj všeč knjiga Kebarie. Koordinatorica si želi večji izbor knjig za MG branje.

Vidmar, Pulko: Otroci sveta

Mladi: Enim je bila knjiga vseč, drugi so rekli, da jih moti, da je v knjigi več zgodb, raje imajo eno "debelo" zgodbo. Odrasli so navdušeni nad knjigo in opisi življenja otrok po svetu.

Prežihov Voranc: Solzice

Koordinatorica: Knjigo so učenci morali prebrati za domače branje, pogovarjali so se predvsem o treh zgodbah (Solzice, Tri pisanke, Nagrada); z razumevanjem niso imeli težav, primerjali so otroštvo nekoč s svojimi izkušnjami. **Odrasli** bralci so jim prisluhili, potem pa pripovedovali spomine na svoje otroštvo.

Ivan Zorec: Iz nižav in težav

Koordinatorica: S srečanjem smo obeležili 70 obletnico smrti našega rojaka pisatelja Ivana Zorca. Prebrali smo del njegove avtobiografske knjige, namestnik predsednika DU nam je predstavil življenje Ivana Zorca ter odigral lik iz njegove knjige. Na srečanje smo povabili predstavnice Knjižnice Pavla Golie Trebnje, med njimi tudi direktorico knjižnice. Knjižnica ima v Velikem Gabru enoto, ki nosi ime Ivana Zorca. Na koncu smo se odpravili v to knjižnico, si ogledali vitrino Ivana Zorca ter ob prigrizku še neformalno pokramljali in zaključili uspešno sezono MG branja. S srečanjem sem zelo zadovoljna; mislila sem, da bom junija težko pritegnila otroke k branju, a jih je kar 17 prebralo del knjige in prišlo na srečanje; vesela sem, da so otroci zainteresirani za taka srečanja. **Mladi:** branje knjige jim je bilo kar težko, saj je napisana v starem jeziku, polnem arhaizmov; sicer pa so jim srečanja zelo všeč in so že spraševali, kaj bomo brali naslednje šolsko leto. **Odrasli** so sprva mislili, da bo branje dolgočasno, a jih je vsebina tako pritegnila, da bi želeli knjigo prebrati v celoti; všeč jim je bilo srečanje na prostem (pod drevesom).

Igor Karlovšek: Preživetje; Lučka Kajfež Bogataj: Planet, ki ne raste; Tone Partljič: Partljič.doc

Mladi so izpostavljali predvsem zanimivosti v izbranih knjigah, ki so jih pritegnile zaradi tem, povezanih z odraščanjem, in zaradi možnosti pogovora s sobralci. Razmišljali so tudi o problemih in izzivih, povezanih z življenjem v širšem družbenem in okoljskem smislu. Do njih so se opredeljevali in jih vrednotili. Po navodilih mentorice so besedilo spoznavali kot celoto. O posameznih motivih so se pogovarjali z različno starimi sorojenci, s starši in z drugimi sorodniki doma. Ob nalogah na delovnih listih so najbolj izpostavljeno temo aktualizirali, zgolj nakazali ali tudi izvedli medbesedilno primerjavo in predstavili soočenje mnenja s stališčem sobralca. **Odrasli:** Mentorica je v odzivu na oddane pisne izdelke predstavila svoje videnje posameznih tem in ovrednotila ugotovitve sodelujočih mladih bralcev. Med branjem izbranega besedila jih je spodbudila tudi k medbesedilni primerjavi (npr. besedila Planet, ki ne raste in v preteklosti že vključene zbirke kratkih zgodb Od genov in zvezd), dijaki pa so vzporednice na svojo pobudo iskali tudi v književnih besedilih, ki so jim znana zaradi obravnave med poukom slovenščine ali pa so z njihovega osebnega bralnega seznama. **Koordinatorica:** Dijakinje in dijaki ob bralnem projektu MG branje razvijajo odnos do branja in urijo večino poglobljenega ukvarjanja s književnim ali drugim izbranim besedilom, se opredeljujejo do tem in motivov, predstavijo osebni odziv na prebrano ter soočijo svoje stališče s stališčem sobralca. Letošnji izbor književnih besedil je bil manj raznovrsten kot v prejšnjem šol. letu, v tej skupini pa je bilo največ sodelujočih do zdaj.

Milan Dekleva: Mala Alma na veliki poti; Alma Karlin: Modri mesec; Enciklopedija Slovenije

Koordinatorica: S tem druženjem smo obeležili rojstni dan Alme Karlin. Mladi te Slovenke dotlej še niso poznali; zanimalo jih je, kaj jo je gnalo v svet. Odrasli so povedali, da ob prebiranju njenih del vedno znova prihajajo do novih znanj o njenem življenju.

Prevedene knjige za 2. in 3. stopnjo OŠ ter SŠ:

Jay Asher: 13 razlogov

Mlada bralka je do literarnega lika v stiski čutila empatijo, povedala je tudi, kakšno je stanje z nasilneži v njeni srednji šoli. Odrasle bralke so ocenile dejanja posameznih likov in bile do njih kritične ter iskale povezave z izkušnjami iz lastnega življenja. Koordinatorica: Knjiga je bila vsem všeč; tiste, ki je niso prebrale do konca, so rekle, da je še ne bodo vrnile, ampak vzele domov in jo prebrale.

Luigi Ballerini: Mira ve vse

Mladi so se ponovno zelo dobro pripravili. Imeli so veliko pametnih odgovorov in misli. Dobro se zavedajo vseh pasti sodobne tehnologije. Veliko bolj kot bi si sama mislila, da jih poznajo. Podali so ogromno primerov iz odraslega sveta, ki so jih verjetno zasledili v pogovoru med starši. Odrasli so opozorili, da se knjigo da brati z različnih vidikov: utopijo, fantazijo. Koordinatorica: Hvaležni smo splošni knjižnici Polje, da nam priskrbijo številne izvode knjig, saj bi jih drugače težko dobila za tolikšno število učencev, ki bolj pridno pravočasno vračajo knjige kot pa odrasli.

Stephen Chbosky: Charliejev svet

Mladi: Bralkama je bila knjiga všeč, eno je tako pritegnila, da si je ogledala še film. Odrasli: Eni bralki je bila knjiga všeč, zanimiva in hitro berljiva, odpira ogromno aktualnih tem. Dvema pa ni bila všeč, saj ima premalo dogajanja in ju ni pritegnila, nista je niti prebrali do konca. Koordinatorica: Zanimiva je bila predvsem debata, ko smo prebrale pesem v romanu, odprlo se je več različnih interpretacij.

Berlie Doherty: Abela

Mladim je bilo to naporno branje, težka usoda obeh deklic. Odraslim je bila knjiga všeč; brali so jo že drugič v okviru MG branja, pa jih ni motilo, spoznali so, da je dobro, če knjigo prebereš več kot enkrat. Koordinatorica: Pogovor o zahtevnih temah kot so migracije, prodaja ljudi in otrok, obrezovanje deklic, je z otroki zelo zahteven. In še prek ZOOMA!

Anna Gavalda: 35 kil upanja

Mladi: Pripovedovali so, kateri dogodek iz romana jim je najbolj ostal v spominu. Ugotavljali so, da Gregor ni lenoba. To se vidi, ko veliko pomaga dedku, šola pa ga pač ne zanima. V življenju se da z vztrajnostjo in voljo narediti veliko. Učenci šole ne sovražijo, toda zelo so se razgovorili, zakaj vse jim je v šoli (včasih lahko) neprijetno. Odrasli: Všeč jim je bil odnos vzgojiteljice do Gregorja, njena podpora in razumevanje. Hudo jim je, da kdo za šolo reče, da jo sovraži. Toda tudi njim so se v šoli dogajale slabe stvari. Koordinatorica: Delali smo po strategiji Čigava je izjava. Prebrala sem posamezne izseke, citate iz zgodbe, ki so jih izrekli Gregor, vzgojiteljica, dedek, oče. Udeleženci so morali ugotoviti, čigava je izjava, nato smo se začeli pogovarjati o dogodku v knjigi. Najbolj dragoceno je bilo, da so se učenci razgovorili o svojih izkušnjah; učiteljice so jim pozorno prisluhnile.

Fabio Geda: V morju so krokodili

Mladi bralki je bila knjiga všeč, saj se je hitro brala in ji je bila zgodba zanimiva. Težko si je predstavljati, kako živijo begunci, kako je biti brez vsega, da si prepuščen samemu sebi. Odrasle bralke: dvema je bila knjiga všeč, prebrali sta jo skoraj v enem kosu. Eni pa ni bila všeč; menila je, da bi lažje brala zgodbo o begunstvu, če bi bilo delo napisano za odrasle, kjer so opisi bolj "surovi". Ostali dve sta bili navdušeni, kako se je literarni junak v romanu znašel in poskrbel zase, izpostavili sta tudi ljubše dele romana. Koordinatorica: Vse prisotne so lepo

sodelovale, debata je tekla tekoče. Prinesle smo tudi hrano, ki je omenjena v knjigi (oreščki, jogurt ...). Vseeno bi si želela več mladih!

Arnfinn Kolerud: Milijonček za prijaznost

Mladi: Ko so prebrali naslov, so pomislili na to, da bodo imeli tekmovanje v tem, kdo bo bolj prijazen. Ljudje naj bi se za denar bolj potrudili. Že starši nas vzgajajo na ta način, ko nam ponujajo nagrado, če bomo pospravili sobo. Knjiga je zelo realistična. Če bi na primer nekdo res razpisal nagrado za prijaznost, bi se gotovo vsi začeli lepše obnašati. Čeprav se tudi v knjigi vsi ne obnašajo lepo. Menijo, da bi se morali ljudje že nasploh obnašati prijazno in ne le zaradi denarja. Odrasli: Avtor zelo lepo prikaže, kaj smo pripravljene narediti za denar, kako se začnemo ob omembi denarja drugače obnašati. Zaradi denarne nagrade nastane tudi veliko nesramnosti in hudobije. Avtor je zelo dobro ujel človeško naravo. Koordinatorica: Navdušena nad trenutno skupino; dobro izražajo svoje mnenje, nikomur ne skačejo v besedo, sprejemajo drugačno mnenje. Ponosna.

Rosemary McCarney: Vsak dan je Malalin dan

Mladi: pred branjem te knjige se jim je zdelo, da je taka oblika izobraževanja, kot so je deležni, samoumevna, po branju knjige pa so spoznali, da temu ni tako in da morajo ceniti, kar jim je dano, saj je naš šolski sistem, kljub temu, da ga velikokrat kritiziramo, pravi luksuz. Odrasli: knjiga je bila sicer kratka, a si jo »bral« potem, ko si jo prebral, saj ti njena vsebina ni dala miru; primerjali so šolanje nekoč in danes; želijo si še več krajših knjig, saj za daljše kar nimajo časa. Koordinatorica: razvila se je debata o šolanju nekoč in danes ter o šolanju v razvitih in manj razvitih delih sveta; učiteljici članici projekta Erasmus+ sta predstavili šolanje v Španiji, kjer sta bila na izmenjavi.

R. J. Palacio: zbirka Čudo

Mladi so pohvalili izbor knjig, bile so jim všeč, ker so dobro izhodišče za pogovor o drugačnosti in strpnosti. Prav vsi so povedali, da smo ljudje različni in da je vsak po svoje poseben. Do posebnih ljudi (npr. z deformacijo obraza) se obnašajo povsem enako kot ostalih in nikoli niso nesramni do njih. Učenci so se tudi postavili v vlogo strokovnjaka, ki nudi pomoč učencu, iz katerega se v šoli norčujejo. Vsi so ponudili izvrstne odgovore in opogumili učenca, naj se postavi zase in naj se ne obremenjuje s takimi ljudmi. Odrasli: Starši so predlagali, da bi te knjige uvrstili na seznam za domače branje, da bi se vsi učenci seznanili z njimi in se pri pouku pogovarjali o drugačnostih, sprejemanju le-teh in strpnosti. Tudi starši so povedali, da se do tako ali drugače posebnih ljudi obnašajo povsem enako kot do ostalih. Koordinatorica: Učenci in starši so prejeli bralne dnevnik, ki so jih med in po branju skupaj izpolnjevali. Ti dnevnik so bili nato izhodišče za pogovor v živo. Čeprav se ni veliko družin odločilo za sodelovanje, sem vesela, da smo vseeno izpeljali MG branje. Učenci velikokrat omenijo, da si želijo, da bi tudi njihovi starši prebrali kakšno mladinsko knjigo. Tako otroci kot starši so izrazili zadovoljstvo s skupnim branjem in si želijo več podobnih srečanj. In kljub temu, da se nismo srečali v živo v šoli, je bilo srečanje preko aplikacije TEAMS prijetno in poučno.

Terry Prachett: Miceni svobodni možje

Koordinatorica je vesela, da so se v pomanjkanju časa učenci prebili skozi knjigo. Glede na opevanost avtorja in dejstvo, da gre za fantazijsko delo, ki naj bi sodilo ob bok Harryju Potterju, sem bila nekoliko presenečena, da med večino učencev ni požela navdušenja. Zdela se jim je nekoliko preveč komplicirana, saj nikoli niso vedeli, kaj se dogaja v resnici in kaj so spet sanje. Vsekakor pa sem bila ponovno presenečena nad zrelostjo njihovih odgovorov, zelo so družbeno kritični. Hvaležna sem Splošni knjižnici Polje za sodelovanje. Res je drugače, če

lahko za srečanja zamenjamo tudi prostor, zdi se, da bo povezovanje pri MG branju privedlo do novih sodelovanj.

Rick Riordan: Tat strele

Mladi: Učenci so bili nad knjigo navdušeni. Koordinatorica je morala nabaviti ne samo serije knjig o Percyju Jacksonu, ampak tudi naslednji dve seriji: Junaki Olimpa in Apolonove preizkušnje. Bila je vrsta in številne rezervacije. Navdušeni so nad mitologijo in tudi samo zgodbo. Z lahkoto so se vživeli v glavne junake. Prepričala jih je ravno prava mera napetosti v knjigi. Odrasli so bili predvsem presenečeni, da učenci o grški mitologiji, ne samo bogovih, vedo veliko več od njih samih. Knjiga se jim je zdela čisto v redu, predvsem za obnovitev znanja o grški mitologiji. Koordinatorica: Zelo vesela zaradi res celostnega pristopa k obravnavi knjige, obravnavali smo številne vidike zgodbe. Učenci so raziskovali grško mitologijo tudi v strokovnih knjigah in izdelali plakate. Na temo grške mitologije smo imeli tudi noč v knjižnici, kjer smo izvajali leteči kviz. Vseh 60 vprašanj je bilo iz knjige: ne samo, da so učenci poznali vse odgovore, dobila sem še dodatno razlago. Ob polnoči smo štartali s filmom Tat strele in ga primerjali s knjigo. Učenci so našli veliko razlik že med strokovnimi knjigami, knjigo in filmom Tat strele. V juniju nas je obiskala grška študentka bibliotekarstva, predstavila je Grčijo in njeno mitologijo. Učenci so od vsepovsod potegnili znanje angleščine in večina vprašanj je bila namenjena grški mitologiji. Spodbudilo jih je tudi, da so veliko grške mitologije prikazovali na odprtju olimpijskih iger v Atenah.

Antoine de Saint-Exupéry; Mali princ, A. G. Roemmers: Vrnitev mladega princa

Koordinatorica: Otrokom smo prebrali krajšo varianto Malega princa. Zabavali smo se ob njihovih komentarjih. Medtem ko smo mi govorili o knjigi Vrnitev mladega princa, so si otroci ogledali sinhronizirani film in bili navdušeni. Nekateri so potem doma pobarvali še pobarvanke. Mi smo debato razvili predvsem v smer, kolikokrat v avtu opravimo pomembne pogovore tudi med družinskimi člani; avto je za marsikoga postal »spovednica«. Ker se je koordinatorica vrnila nazaj na delo po bolniški odsotnosti, smo govorili o tem, koliko težav lahko dejansko nosimo na plečih in za kakšno ceno. Kje vmes smo se izgubili? Tematika me je nekoliko prizemljila, saj sem ves čas v stanju izgorelosti in iskanju smisla, kaj je zares pomembno v življenju.

Ruth Tormo: Brez črtne kode

Koordinatorica: Zelo dobra in primerna knjiga za MG srečanja. Ni prezahtevna za učence in o njeni vsebini bi se lahko veliko pogovarjali. Odpira zelo različne probleme, ne samo o otroškem delu v Bangladešu, ampak tudi krhke in odtujene odnose med starši in otroki v zahodnem svetu. Tokrat smo delali po strategiji "O kom govorim". Mladi in odrasli bralci so sočili mnenja ob teh iztočnicah: lokacije zgodbe, otroško delo, odnos Amininih staršev do svojih otrok, predstava o Viktorju in njegovem dogodku, Viktorjeva mama in oče, Viktorjev odnos do staršev, kako bi ravnali oni, izdaja učiteljice glasbe, po TV oddaji, strah v Bangladešu, prvi Aminini občutki, ko se zave, da so našli njeno sporočilo ... kaj se jim v knjigi zdi nenavadno.

Poučna knjiga:

Lučka Kajfež Bogataj: Planet, ki ne raste

Mladi so priznali, da jim branje te knjige ni predstavljalo užitka, da pa so se veliko naučili. Odraslim je bila zelo všeč, še posebej občankam in občanom. Ena gospa je rekla, da že dolgo

ni brala tako dobre knjige. Tudi učiteljice in učitelji so se pridružili njihovemu mnenju. **Koordinatorica:** Pogovor je potekal na podlagi teh iztočnic: (a) Mnogi imajo zgrešeno predstavo o branju; branje se ne nanaša samo na branje leposlovja. (b) Poljudnoznanstvenih knjig za mladino je premalo. (c) Učitelji drugih predmetov se ne čutijo odgovorne za bralne navade in pismenost učencev. (d) Poljudnoznanstvene knjige imajo več prednosti kot internet.

Poezija:

Srečko Kosovel - Barž ☒ kons

Mladi: Učence so konstruktivistične pesmi izjemno pritegnile, ker so drugačne od pesmi, ki jih običajno berejo. Iskali so značilnosti konstruktivističnega pesništva; njihova naloga je bila, da sestavijo svojo konstruktivistično pesem. Ob iskanju besed in motivov, ki so jih oblikovali v pesmi, so izjemno uživali. Učenci so svoja spoznanja delili s sošolci pri uri slovenščine in vodili tudi izdelavo knjižnih kazalk. Da so bili v vlogi posredovalcev znanja, jim je bilo še posebej zanimivo. **Odrasli:** Učiteljici sta bili presenečeni, kako motivirani so bili učenci pri svojem delu na srečanju. Prav tako sta bili navdušeni nad učno uro slovenščine, ki so jo izpeljali učenci v vseh učnih skupinah v devetem razredu. **Koordinatorica:** Bralno srečanje je dobilo povsem drugačne razsežnosti, kot je bilo sprva zamišljeno. Ker so bili tako učenci kot učiteljici nad delom navdušeni, smo to, kar smo počeli na bralnem srečanju, prenesli v razred in izvedli pri uri slovenščine, kar se je izkazalo kot odlična praksa, s katero bomo nadaljevali v prihodnjih letih.

Neža Mauer: Nekaj zelo zelo lepega

Koordinatorica: Celotna zbirka nas je spodbudila k razmišljanju, predvsem o minljivosti. Ko so otroci ustvarjali, smo se mi pogovarjali ravno o tem, kdaj zapiramo oči, kako težke oči imamo, kako težko je včasih v družini, kako lepo je v maminem in očetovem objemu, kako nas družina povezuje. Za vse nas je bilo zelo čustveno, saj je sodelavka imela smrtni slučaj in smo bili pod tem vtisom. Sicer je bila izbira knjige pravilna, kajti v pesmih Neže Mauer je veliko miline in sočutja. Njene skrbno izbrane besede so pustile v vsakem izmed nas dobre sledi. Zavedali smo se, kako lepo je življenje, če ga živiš, zares živiš.

Andrej Rozman: Izbrane rozine v akciji

Mlade so Rozmanove pesmi navdušile, še posebej zaradi jezika in (tabu) tem, ki jih običajno v šolskih berilih ne najdemo. Zdelo se jim je zelo zanimivo, da so te pesmi lahko brali skupaj s starši in jih nato v šoli še predstavili sošolcem; ali kot je dejala ena izmed učenk, počutili so se zelo odraslo. **Odraslim** je branje poezije v družbi pubertetnika zelo zanimiva in dragocena izkušnja. **Koordinatorica:** Učenci so izbrane pesmi predstavljali pri dveh urah slovenščine, kar kaže na to, da smo veliko časa namenili tudi pogovoru. Tabu teme so odlično izhodišče za pogovor z najstniki, zato smo pri razredni uri izvedli še okroglo mizo in prisluhnili drug drugemu.

pesmi iz različnih pesniških zbirk: Niko Grafenauer: Skrivnosti, Barbara Gregorič Gorenc: Z roko v roki, Saša Vegri: To niso pesmi za otroke ali kako se dela otroke, Boris A. Novak: Blabla – pesmi in igre za male in velike tigre.

Koordinatorica: Potek dela: a) Otroška poezija – prvi del delavnice (učiteljice in mladi bralci): udeleženci so brali iz gornjih pesniških zbirk. b) Poezija za odrasle – drugi del delavnice (učiteljice in avtorica Irena Pajnik Beguš). V drugem delu delavnice so bili prisotni odrasli bralci različnih starosti, ki so predstavili svojo najljubšo pesem iz nabora ponujenih pesniških

zbirk. V zaključku delavnice pa se nam je pridružila nagrajena avtorica slovenske poezije, Irena Pajnik Beguš, ki je predstavila pesniško zbirko narečne poezije Prepišno.

Mladi in odrasli bralci: (a) Poezija zbuja čustvena stanja, kar je tudi namen branja le-te. (b) Več časa bi morali nameniti branju poezije, saj v sodobnem času prevladuje popularizacija proznih del. (c) Poezija zahteva več jezikovne senzibilnosti, saj je pesniški jezik večznačen in nosi veliko skritih pomenov. (d) Bralce privablja različna tematika, kar je odvisno od čustvenega razpoloženja in družbenih razmer. (e) Bralci v različnih časovnih obdobjih segajo po različnih avtorjih in različnih vrstah poezije. Ker smo se prvič lotili poezije, je bila delavnica zame presenetljivo dobra. Odziv je bil zanimiv. Bralci različnih starosti smo se povezovali v skupnih čustvenih stanjih, dilemah in pogledih na tabu teme. Dotaknili smo se tem, ki so nas zanimale, nas razburile, o katerih razmišljamo. Menim, da bi morali brati več poezije tako v šolskem prostoru kot v vsakdanjem življenju.

Poezija in ustvarjanje blackout poezije

Koordinatorica: Pogovor je tekel o projektu MG branje, kako jim je bilo všeč, kakšne so se jim zdele knjige. Naredili smo kratek pregled in vsi skupaj smo bili zelo zadovoljni. Po sladici je sledilo ustvarjanje BLACKOUT poezije. Tokrat so ustvarjali z besedili iz prebranih knjig. Nastale so krasne pesmi, mladi so bili navdušeni in ponosni na svoje delo. Odraslim je bil projekt izjemno všeč, saj se zavedajo, da je najboljša vzgoja zgled oziroma da zgledi vlečejo. Učitelj, ki bere, je najboljša spodbuda mladim bralkam in bralcem. Uživali so ob ustvarjanju zgoraj omenjene poezije, bili navdušeni in izjemno zadovoljni s svojo poezijo, ki je nastala. Ob koncu sem podelila priznanja in majhno nagrado – svinčnik, s katerim bodo zapisali misli ob branju. Drugo leto zagotovo nadaljujemo!

Poglejmo, kaj so povedali bralci v petih srečanjih o branju na splošno, o MG projektu in svojih najljubših knjigah.

3 x UVODNO SREČANJE

(1) **Koordinatorica:** Tokrat smo sezono pričeli z naslovom »Knjiga, ki me je v tem letu navdušila/navdahnila«. Srečali smo se preko spletne aplikacije ZOOM v večernih urah, ker je udeležencem odgovarjalo. Otroci so povedali, kaj radi berejo – knjige z navihano, smešno vsebino (Samo Zguba, Peter Nos, Lumpi iz 3. A). Odrasli pa so najprej v Padletu prilepili sliko knjige, ki jih je navdušila. Nato smo ugibali, čigava je knjiga. Vsak je predstavil, zakaj ga je knjiga navdušila. Pogovor je bil sproščen in vzdušje prijetno toplo. Nato so ob koncu odprli skrbno zavite knjige, ki jih bomo letos prebirali.

(2) Mladi so navajali različne knjige: ljubezenske, fantazijske in pustolovske romane. Nikakor ne marajo knjig, ki se ne zaključijo popolnoma (odprti konec kot v knjigi Iskanje Eve). Strinjajo se, da bi bilo lahko več knjig napisanih iz perspektive moškega pripovedovalca. Veliko več je knjig, kjer je protagonist punca. Odrasli berejo knjige različnih žanrov. Veliko idej dobijo od mladih (srednješolskih otrok). Radi imajo poglobljene knjige in tudi lahkotne romane. Jaz sem Malala je navdušila veliko bralcev. (Več njihovih predlogov je razvidno iz priložene fotografije k originalnemu poročilu).

(3) Mladi so povedali, da radi berejo, da vrstniki nanje zato gledajo kot na piflarje (nekateri to moti, drugim je vseeno), da raje berejo tiskane kot e-knjige. Odrasli so povedali, da nekateri radi berejo glasno (in se na ta način borijo proti demenci), da jim je bilo všeč, da so razpravljali v manjših heterogenih skupinah, ker jim izpostavljanje pred vsemi ni prijetno.

Koordinatorica: zelo zadovoljna, dobra klima, kombinacija uradnega in neuradnega uvodnega srečanja, v manjših heterogenih skupinah se je razvila prijetna debata o branju, knjigah.

2 x »MOJA NAJ KNJIGA«

(1) Koordinatorica: Tako mladi kot odrasli bralci so z veseljem predstavili knjige, ki so jih brali v času pandemije, ko so bile knjižnice zaprte. Pogovarjali smo se o knjigah, ki smo jih brali v zadnjem času. Vsak je na kratko predstavil knjigo po lastni izbiri.

(2) Mladi bralci so večinoma pripovedovali o tem, zakaj so izbrali prav te knjige in komu bi jih priporočili. Spregovorili so tudi o tem, zakaj in kaj najraje berejo. Odrasli bralci so se večinoma lotili proznih besedil, ki so jih na srečanju predstavili bodisi s krajšim povzetkom vsebine bodisi s problematiko, ki jim je dala misliti. Predvsem pa so izražali svoje mnenje o tem, kaj jih je pri prebranem najbolj prepričalo in/ali zmotilo. Koordinatorica: Srečanje je bilo zanimivo, nabor predstavljenih knjig pa zelo pester in raznolik. (Seznam je v prilogi originalnega poročila.)

IV. Nekaj ugotovitev (koordinatoric in koordinatorja bralnih skupin ter vodje MG projekta)

Bralci so v glavnem zadovoljni s sodelovanjem v MG bralnih skupinah, ker lahko enakovredno - tako mladi kot odrasli - povedo svoja mnenja o prebranih delih. Branje iste knjige različno starih bralcev prispeva k poglobljenemu razumevanju literarnega dela in k njegovi osvetlitvi s strani dveh generacij: bralci delo namreč razumejo glede na svojo starost in življenjske izkušnje, tudi glede na različne bralne izkušnje in zanimanja. S skupnimi občutenji in razumevanji literarnih del pa kot da nastaja novo delo! (Doživljanje in razumevanje je interakcija med besedilom in bralčevim odzivom; več je teh bralcev, bolj je odziv kompleksen.)

Predvsem mladi so navdušeni, da se lahko iskreno pogovarjajo o temah, ki jih zanimajo, toda med nekaterimi odraslimi še vedno veljajo za tabuje. Otroci in starši se ob problemskih romanih in težavah njihovih junakov pogosto pogovarjajo bolj iskreno kot pa doma neposredno o lastnih težavah. Mladi dobijo nekatere odgovore na vprašanja, ki se jih tičejo, mnenja odraslih so jim dobrodošla in morda celo v pomoč. Odrasli bralci pa se seznanjajo s stiskami in problemi mladih, podelijo jim svoje izkušnje in nasvete.

Ob pogovoru o knjigah se bralci tudi spoznavajo in zblížujejo med seboj: odrasli in starejši bolje razumejo mlade bralce in mladi starejše; poglobljajo medsebojne odnose. Ker so bralna srečanja sproščena, neformalna, učenci in učitelji - brez pričakovanj določenih znanj, ki bi naj bila ocenjena (kot je to pri šolskem pouku) - spoznavajo drugi druge kot bralce in tudi sicer, brez zadreg pa tudi s spoštovanjem in občudovanjem.

Ob vsem se pa na teh bralnih srečanjih različno stari bralci tudi prijetno družijo: pogosto ob čaju in piškotih. Zelo pomembno vlogo pri spodbujanju branja in MG bralnih srečanjih imajo prav koordinatorice skupin, ki znajo prisluhniti željam in zanimanjem tako mladih kot odraslih bralcev ter glede na to svetujejo izbiro knjige, pripravijo obliko srečanja, uporabijo različne bralne strategije idr. Predvsem pa vodijo skupino tako, da so bralci sproščeni in navdušeni. 😊

Dimičeva 9 ☒ SI – 1000 Ljubljana ☒ tel.: (01) 4300 557, 4300 558 ☒ e-naslov: info@bralnaznacka.si

Letošnja poslanica ob 2. aprilu, mednarodnem dnevu knjig za otroke, z naslovom *Zgodbe so krila, ki te vsak dan ponesejo kvišku* mdr. pravi, da ti branje odpre nov pogled na naš svet. Potrjuje se, da je ta pogled še mnogo bolj razvejan, če gre za medgeneracijsko branje in da medgeneracijska izmenjava mnenj o prebranem na nek način ustvarja prav »posebne zgodbe, ki ponesejo kvišku«. Zato smo že lani MG branje promovirali znotraj Nacionalnega meseca skupnega branja, prav tako ga bomo letos (od 8. septembra do 9. oktobra 2022) in v kampanji Beremo skupaj (letos Branje in gibanje!).